

TERMELŐI PIACOK ÉS KOSÁRKÖZÖSSÉGEK JÓ GYAKORLATAI

Baranyai és országos pozitív példák, hiteles személyiségek
és átadható tapasztalatok

Megrendelő: Baranya Vármegyei Önkormányzati Hivatal
Készítette: Pannon Európai Területi Társulás
2026. március 30.

DOKUMENTUM CÉLJA ÉS TARTALOM

A kiadvány a rövid ellátási láncokhoz, helyi termékértékesítéshez és közösségi alapú élelmiszer-ellátási modellekhez kapcsolódó pozitív példákat gyűjti össze. A célja, hogy bemutassa azokat a Baranya vármegyei és Baranya vármegyén kívüli termelői piacokat, kosárközösségeket és helyi kezdeményezéseket, amelyek működése, szervezési gyakorlata, közösségépítő szerepe vagy szemléletformáló tevékenysége követendő mintaként szolgálhat más szereplők számára is.

A kiadvány külön hangsúlyt helyez a jó gyakorlatok mögött álló hiteles személyiségek, szervezők és közösségi szereplők tapasztalatainak bemutatására. Az összegyűjtött példák rávilágítanak arra, hogy a helyi termékek értékesítése nem csupán gazdasági tevékenység, hanem közösségszervező, fenntarthatósági és térségfejlesztési eszköz is. A bemutatott modellek hozzájárulhatnak a helyi gazdaság erősítéséhez, a termelők és fogyasztók közötti bizalom növeléséhez, valamint a Baranya vármegyei piacszervezői hálózat további fejlesztéséhez.

#	Tartalomjegyzék	
1	Debreceni Kosárközösség, mint jó gyakorlat	3
2	Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség, mint jó gyakorlat	7
3	Hosszúhetényi Termelői és Kézműves Piac, mint jó gyakorlat	13
4	Mislenyi Portéka, mint jó gyakorlat	17
5	Nagykanizsai „Piac a Kertben” mint jó gyakorlat	21
6	Nyíregyházi Kosár Közösség, mint jó gyakorlat	26
7	Patrónus Termelői és Kézműves Piac, mint jó gyakorlat	32
8	Pécsi Kosárközösség, mint jó gyakorlat	36
9	Szadai Községi Piac - Őrbottyáni Termelői Piac, mint jó gyakorlat	40
10	TEKOSARAD.HU, mint jó gyakorlat	46
11	Közös működési elemek és átadható gyakorlati tapasztalatok	50

Debreceni Kosárközösség, mint jó gyakorlat

Bevezetés – miért fontosak a bevásárló közösségek?

A fenntartható élelmiszer-ellátási rendszerek kialakítása napjaink egyik kulcskérdése. A hosszú ellátási láncok gazdasági, környezeti és társadalmi kockázatai miatt egyre nagyobb figyelem irányul a helyi modellekre. A bevásárló közösségek olyan alternatívát kínálnak, amelyek közvetlen kapcsolatot teremtenek a helyi termelők és a fogyasztók között, csökkentik a közvetítők számát, növelik az élelmiszerek átláthatóságát, és erősítik a helyi gazdaságot.

A rövid ellátási láncokra épülő közösségi modellek túlmutatnak az egyszerű árucsererendszereken: közösségépítő, szemléletformáló és értékalapú társadalmi gyakorlatok, amelyek a fenntartható fogyasztás és termelés elveit érvényesítik.

Ebben a környezetben a Debreceni Kosárközösség jó példa arra, hogyan képes egy civil alapú kezdeményezés a helyi igényekre reagálva olyan működési struktúrát kialakítani, amely egyszerre szolgálja a termelők érdekeit, a fogyasztók egészséges élelmiszerhez való hozzáférését és a közösségi tanulás tereinek létrejöttét.

A Debreceni Kosárközösség létrejötte és háttere

A Debreceni Kosárközösség 2022-ben indult el, formális szervezeti kerete 2023 januárjában, Vízkereszt ünnepére alakult meg a Debreceni Kosárközösségért Egyesület létrehozásával. A rendszeres működés 2024 márciusában kezdődött az első átadó alkalmak megszervezésével.

A közösség létrejötte részben a Covid19 járvány utáni időszakban megerősödő helyi igényekre vezethető vissza. A szervezők felismerése szerint a helyi, egészséges élelmiszerhez való hozzáférés, valamint a gazdasági és társadalmi megújulás iránti igény együttesen teremthet új, fenntartható működési modellt.

A közösség mögött álló civil csoport tagjai személyes elkötelezettséggel és közösségi értékrenddel viszonyulnak a helyi gazdasághoz. A kezdeményezés így nem kizárólag logisztikai vagy szervezési projekt, hanem egy olyan társadalmi vízió megvalósítása, amely bizalomra, együttműködésre és a természettel harmóniában működő értékekre épül.

Kovács Kincső hitvallása szerint céljuk egy olyan önszerveződő, bizalomra épülő helyi gazdaság létrehozása, amely organikus fejlődésével mintát adhat egy tudatosabb társadalmi működéshez. Törekvésük, hogy a természettel összhangban, egyetemes emberi értékek mentén működve erősítsék a helyi gazdaságot és a közösségi együttműködést.

A szervezők kiemelt célja továbbá a termelők és a vásárlók közötti kapcsolat helyreállítása, valamint az ökológiai, bio- és biodinamikus gazdálkodás iránti igény erősítése. A közösség működése nagymértékben épít az önkéntes részvételre, amely hozzájárul a helyi társadalmi kohézió és a közösségi szemlélet erősítéséhez.

A Debreceni Kosárközösség logoja (forrás: <https://kosarkozosseg.hu/debreceni-kosarkozosseg/>)

Működési modell és mindennapi gyakorlat

A Debreceni Kosárközösség működése webshop alapú rendelési rendszerre és rendszeres átadási alkalmakra épül. A regisztrált vásárlók online adják le rendeléseiket, majd az összeállított kosarakat hetente péntekenként vehetik át Debrecenben, a Malter közösségi térben (4029 Debrecen, Baross Gábor utca 16.).

Az előrerendelési rendszer lehetővé teszi a termelők számára a kereslet előzetes ismeretét, ezáltal csökkenti a felesleges előállítás és az élelmiszer-pazarlást. A vásárlók számára biztosítja a friss, helyi forrásból származó élelmiszerekhez való hozzáférést.

A működés során alkalmazott Termék Minősítő Rendszer (TMR) segíti a tudatos döntéshozatalt, mivel a termékek ökológiai, társadalmi és minőségi jellemzőiről is információt nyújt.

Hiteles személyiségek és tudásmegosztás

A közösség szervezői – így Tanki László is – mindennapi tevékenységük mellett működtetik a rendszert, és aktívan törekednek a fenntartható szemlélet erősítésére a városban és térségében. Céljuk, hogy a termelőket és a vásárlókat közelebb hozzák egymáshoz, valamint bizalomra épülő, együttműködő helyi gazdasági rendszert alakítsanak ki.

A tudásmegosztás formális és informális módon is megvalósul: személyes beszélgetések, közösségi találkozók és szakmai párbeszéd keretében. Ezek hozzájárulnak a közösség identitásának és működési kultúrájának erősítéséhez.

A közösséget képviselő szervezők és aktív szereplők tapasztalatai fontos alapot jelenthetnek az ismeretterjesztő anyagok kidolgozásához, mivel gyakorlati működési tapasztalattal rendelkeznek a rövid ellátási láncok szervezésében.

Tanki László elköteleződése szerinti cél, hogy néhány éven belül Debrecen és környéke lakosai jelentős részben helyi termékeket fogyasztsanak – az élénkebb helyi gazdaság, a könnyebb megélhetés és derűsebb társadalmi kilátások érdekében. A környezettudatos módon előállított és egészséges élelmiszerek és az ilyen módon feldolgozott termékeket részesíti előnyben. Folyamatosan végez szervező munkát az érdek- érték-közösség szervezésében, ami adja kezdeményezésük lelkét. Hiszi, hogy a helyi termékek minél nagyobb arányú fogyasztása segíti elő a helyi gazdaság erősödését és a valódi munkahelyek létrejöttét, és minden helyben maradó forint előbb-utóbb visszatér hozzájuk, és a helyi gazdaság körforgásában őket gazdagítja.

A Debreceni Kosárközösség átadási alkalmá a Malter közösségi térben (Forrás: <https://kosarkozosseg.hu/debrecei-kosarkozosseg/>)

Hatások a helyi gazdaságra és közösségekre

Gazdasági értelemben a közösség kiszámítható értékesítési lehetőséget biztosít a helyi termelők számára, közvetlen kapcsolatot teremtve a fogyasztókkal. Ez csökkenti a hagyományos ellátási láncok bizonytalanságát, és erősíti a helyi gazdasági kapcsolatokat.

Társadalmi szempontból a közösség hozzájárul a helyi identitás és a társadalmi kohézió erősítéséhez. Az átvételi alkalmak és közösségi találkozások olyan interakciós tereket teremtenek, ahol a résztvevők közös értékek mentén építik kapcsolataikat.

Képzési és hálózati kapcsolódás

A Kosárközösségek hálózata rendszeresen szervez képzéseket és szakmai találkozókat. Ezek célja, hogy a résztvevők gyakorlati tudást szerezzenek a bevásárló közösségek elindításáról és működtetéséről.

Az „Indíts bevásárló közösséget!” képzés a kezdeményezés motivációjától a szervezeti kérdésekig átfogó ismeretet nyújt. A képzések interaktív jellegűek, lehetőséget biztosítanak

Összegzés és végkövetkeztetések – a Debreceni Kosárközösség erősségei

Összességében a Debreceni Kosárközösség olyan rövid ellátási láncokra épülő helyi modell, amely a közvetlen termelői–fogyasztói kapcsolatok, az átlátható működés és a közösségi értékek integrálásával szolgálja a helyi gazdaságot és társadalmat. A közösség által formált és fenntartott élelmiszer-ellátási struktúra gazdasági előnyök mellett közösségépítő és szemléletformáló szerepet is betölt.

A Debreceni Kosárközösség egyik meghatározó erőssége a képzési és tanulási lehetőségek tudatos szervezése. A közösség működése túlmutat a termékek közvetítésén: aktívan támogatja a helyi érdekelt felek ismereteinek bővítését és a közösségi hálózatok erősítését, ami a hosszú távú fenntarthatóság és a helyi gazdasági ökoszisztéma megerősítése szempontjából kulcsfontosságú. A Kosárközösségek hálózata rendszeresen szervez olyan képzéseket, amelyek a bevásárló közösségek működésének elméleti és gyakorlati alapjait egyaránt bemutatják, segítve a kezdeményezések elindítását és fenntartását.

A képzések formátuma sokrétű: interaktív előadások, gyakorlati műhelyek és helyszíni bemutatók egyaránt szerepelnek a programban. Ezek lehetőséget adnak arra, hogy a résztvevők átfogó képet kapjanak a jogi, gazdasági és közösségi előkészületekről, az üzemeltetés gyakorlati kérdéseiről, valamint az együttműködésen alapuló közösségi kapcsolatok kialakításáról. Az „Indíts bevásárló közösséget!” képzés különösen fontos szerepet tölt be ebben a folyamatban: a kezdeményezés motivációjától a szervezeti és működési kérdésekig vezet végig az érdeklődőket, miközben teret biztosít a tapasztalatcserére és a közös gondolkodásra.

A hálózati események nem kizárólag új közösségek indítására fókuszálnak, hanem a már működő kezdeményezések tapasztalatainak megosztását is szolgálják. Ezek az alkalmak lehetőséget biztosítanak arra, hogy a Debreceni Kosárközösség kapcsolatba lépjen más hasonló modellekkel, megismerje azok működési megoldásait, és közösen reflektáljon az élelmiszerellátás társadalmi és gazdasági kérdéseire. A képzési programok így a közösségi ökoszisztéma erősítésének stratégiai eszközei, amelyek tudást, kapcsolatokat és szakmai stabilitást biztosítanak.

A működés szervezési alapját az átlátható naptári rendszer és az ehhez kapcsolódó logisztika jelenti. Az online piactéren elérhető naptár egyértelműen jelzi a rendelési időszakokat és az átvételi alkalmakat, kiszámítható keretet biztosítva mind a termelők, mind a vásárlók számára. A leadott rendelések alapján történő tervezés csökkenti a túltermelés és az élelmiszer-pazarlás kockázatát. Az átvételi pont – Debrecenben a Malter közösségi tér – egyszerre logisztikai helyszín és a közösségi találkozások tere, amely erősíti a személyes kapcsolatokat.

Az online piactér által kínált termékkínálat a közösség alapértékeit tükrözi. A helyi és térségi termelőktől származó friss, feldolgozott és kézműves termékek mellett a vásárlók információt kapnak a termékek eredetéről és előállítási módjáról is. A Termék Minősítő Rendszer alkalmazása tovább növeli az átláthatóságot, mivel lehetőséget biztosít a minőségi és fenntarthatósági szempontok figyelembevételére.

A Debreceni Kosárközösség működése egy komplex, közösségi és tudásalapú rendszerként értelmezhető. Gazdasági funkciója a helyi termelők számára stabil értékesítési lehetőség biztosítása, társadalmi szerepe pedig a fogyasztók aktív bevonása a helyi élelmiszer-ellátásba. Az értékrend – amely a fenntarthatóságra, az együttműködésre és az átláthatóságra épül – a szervezeti kultúrában is megjelenik, amely nyitott a tanulásra, a visszajelzésekre és a folyamatos fejlődésre.

A kiszámítható szervezési struktúra és a világos szereposztás további stabilitást biztosít. A rendszeres átadási alkalmak, az előre kommunikált rendelési ciklusok és az önkéntesek bevonása megosztott felelősségvállalásra épülő működést eredményeznek. Ez lehetővé teszi a fokozatos bővülést anélkül, hogy a közösségi jelleg sérülne. A közösség nemcsak reagál a vásárlói igényekre, hanem formálja is azokat: ösztönzi a szezonális fogyasztást, hangsúlyozza a helyi termékek értékét, és támogatja a tudatos döntéshozatalt.

Az online piactér stratégiai jelentőségű működési eszköz, amely digitális infrastruktúrát biztosít a termelők, vásárlók és szervezők számára. A rendelési időszakok, termékbemutatók és átadási információk egyértelmű kommunikációja csökkenti az adminisztratív terheket és növeli a működés megbízhatóságát. A rendelési adatok alapján történő pontos tervezés minimalizálja a felesleget, miközben a felület információs térként is szolgál, segítve a tudatos választást.

Összességében a Debreceni Kosárközösség erősségei és a digitális infrastruktúra egymást kiegészítő elemekként jelennek meg. A technikai háttér nem helyettesíti a személyes kapcsolatokat, hanem szervezett keret ad azok működéséhez. A közösség alapját a bizalom, az átláthatóság és az együttműködés képezi, amelyek hosszú távon stabil, adaptálható modellt eredményeznek.

A Debreceni Kosárközösség példája azt mutatja, hogy a rövid ellátási láncokra épülő kezdeményezések gazdasági alternatívát kínálnak, miközben hozzájárulnak a közösségi összetartozás és a helyi reziliencia erősítéséhez. Az átlátható szervezési struktúra, a tudatosan alkalmazott digitális eszközök és a közösségi értékek következetes érvényesítése együttesen teszik lehetővé, hogy a modell más térségek számára is adaptálható jó gyakorlatként szolgáljon.

Elérhetőség:

Honlap: <https://kosarkozosseg.hu/debreceni-kosarkozosseg/> , <https://piac.debrecenikosar.hu/>

Cím: Debrecen, Baross Gábor utca 16. (Malter)

Kapcsolat: Tanki László +36 30 6020544; info@debrecenikosar.hu

Forrás:

<https://www.agroinform.hu/gazdasag/itt-a-magyar-valasz-a-gazdasag-valsagara-a-kosar-kozosseg-71388-001>

<https://magyarmezogazdasag.hu/2025/09/19/bevasarlo-kozossegek-osszehozza-a-kinalatot-es-a-keresletet/>

<https://xforest.hu/bevasarlo-kozosseg/>

<https://www.nak.hu/tajekoztatasi-szolgaltatas/rel-egyuttmukodes/106848-bemutakoznak-a-bevasarlo-kozossegek>

<https://kosarkozosseg.hu/>

<https://kosarkozosseg.hu/halozat/>

<https://www.nak.hu/zold-tamogato-egyseg/109312-innovacio-es-egyuttmukodes-a-rovid-ellatasi-lancokert-rel-mentorok-haromnapos-kepze-semen-2>

<https://kisleptek.hu/hirek/bevasarlo-es-kosarkozossegek-gyujtemenye-frissitve/>

<https://shop.vegtelenkosar.hu/blog/2022/11/17/mi-az-a-kosarkozosseg>

<https://magyarmezogazdasag.hu/2025/09/19/bevasarlo-kozossegek-osszehozza-a-kinalatot-es-a-keresletet/>

<https://kosarkozosseg.hu/debreceni-kosarkozosseg/>

Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség, mint jó gyakorlat

Bevezetés – miért fontosok a bevásárló közösségek?

Az elmúlt évtizedekben világszerte, így Magyarországon is egyre nagyobb figyelmet kapnak azok az alternatív élelmiszer-ellátási rendszerek, amelyek a globális, hosszú ellátási láncokkal szemben a helyi termelésre, a közvetlen kapcsolatokra és a közösségi együttműködésre épülnek. Ezek a modellek nem pusztán gazdasági alternatívát kínálnak, hanem társadalmi és környezeti szempontból is fenntarthatóbb megoldásokat nyújtanak a hagyományos élelmiszerkereskedelmi struktúrákkal szemben.

A bevásárló közösségek ebben a rendszerben kiemelt szerepet töltenek be, mivel közvetlen kapcsolatot teremtenek a termelők és a fogyasztók között, csökkentik az élelmiszerek szállításából adódó környezeti terhelést, valamint lehetőséget biztosítanak a tudatos, informált vásárlói döntések meghozatalára. Nem csupán értékesítési csatornaként működnek, hanem közösségi tanulási térként és szemléletformáló eszközként is funkcionálnak.

Ebben a kontextusban különösen jelentős az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség, amely Magyarország egyik korai, több mint egy évtizede működő és máig aktív bevásárló közössége. A kezdeményezés jó példája annak, hogyan válhat egy civil alapokon szerveződő helyi modell hosszú távon fenntarthatóvá, szakmailag hitelessé és más térségek számára is adaptálhatóvá.

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség létrejötte és háttere

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség 2012 januárjában jött létre, egy olyan időszakban, amikor Magyarországon még viszonylag kevés szervezett formában működő bevásárló közösség létezett. A kezdeményezés közvetlen előzménye a 2011 szeptemberében megrendezett Tudatos Vásárló Fesztivál helyi termékpiaca volt, amelyet az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület szervezett. A rendezvény tapasztalatai világosan rámutattak arra, hogy Esztergomban és térségében egyaránt jelen van a fogyasztói igény a helyi, megbízható forrásból származó élelmiszerek iránt, valamint a termelők részéről az a szándék, hogy kiszámíthatóbb értékesítési lehetőségekhez jussanak.

A Kiskosár létrehozását az a felismerés motiválta, hogy a hagyományos piaci értékesítés sok esetben nem nyújt stabil megélhetést a kistermelők számára, miközben a városi fogyasztók nehezen jutnak hozzá hiteles információkhoz az élelmiszerek eredetéről és előállítási körülményeiről. A közösség célja kezdettől fogva egy olyan átlátható, rendszeres működésű struktúra kialakítása volt, amely mindkét oldal számára biztonságot és kiszámíthatóságot teremt.

A kezdeményezés megszervezésében és elindításában több elkötelezett helyi szereplő vett részt, köztük Borosházi-Nagy Zita, Koós Zsuzsi, Lőrincz Zsuzsanna, Mohai Zsuzsi, Friedmann Róbert, Mitter Balázs és Horváth Zoltán. Az ő munkájuk nem csupán szervezési feladatokra korlátozódott, hanem aktív közösségépítő és közvetítő szerepet is betöltöttek a termelők és a fogyasztók között, megalapozva a Kiskosár közösség bizalmon alapuló működési kultúráját.

2021-ben minisztériumi tanácsosként Dr. Kujáni Katalin, a Kislépték Egyesület Elnöke már követendő példaként javasolta az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösséget, mint az alulról épülő civil szerveződések munkamódszerén alapuló eredményességét, fenntarthatóságát. A Kiskosár Bevásárló Közösség egyedisége, jó gyakorlata az lehet, hogy minden termelőt meglátogatnak, mielőtt termelőként jelentkezik a közösséghez, senki nem hoz terméket a nagybani piacról, az állatok sajátok, nem vásárolt húsból, vagy tejből dolgoznak. Lőrincz Zsuzsa, aki kezdetektől fogva egyik fő szervezője a közösségnek, már 10 évvel ezelőtt irt tanulmányában – „EGYÉL VELÜNK HELYIT” – megfogalmazta, hogy ez a kapcsolatépítés és szemlélet meghatározási elvárás még a legtöbb helyen nem így van, és napjainkra is jellemző. Lőrincz Zsuzsa a kiadványában célként tűzte ki, az időtálló szemlélet formálását: „Mitől áll lábra egy ilyen közösség és mitől marad meg a termelőkkel és a vásárlókkal bejárt összes hullámvölgy ellenére. Továbbá mi szükséges ahhoz, hogy a vevő bizalommal legyen az áru, a szervezők és a termelők iránt.”

A Kiskosár Bevásárlóközösség logoja (forrás: <https://kiskosarbolt.hu>)

Működési modell és mindennapi gyakorlat

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség működése egy előre tervezhető, rendszeres és átlátható modellre épül, amely a termelők és a fogyasztók igényeit egyaránt figyelembe veszi. A közösség alapvetően előrendeléses rendszerben működik: a vásárlók meghatározott időszakban adják le rendeléseiket, majd a kijelölt átvételi napon személyesen veszik át a megrendelt termékeket. Ez a megoldás jelentősen eltér a hagyományos piacok működésétől, mivel a termelők nem bizonytalan keresletre, hanem előre ismert igényekre termelnek.

Az átvétel Esztergomban, a Belvárosi Plébánia kertjében, a Deák Ferenc utca 12. szám alatt történik, jellemzően heti rendszerességgel, csütörtöki napokon. Az átvételi pont nem csupán logisztikai funkciót tölt be, hanem közösségi térként is működik, ahol a termelők és a vásárlók személyesen találkoznak. Ez a közvetlen jelenlét hozzájárul a bizalom erősítéséhez, valamint ahhoz, hogy a vásárlók pontosabb képet kapjanak az általuk megvásárolt termékek eredetéről és előállítási körülményeiről.

A működési modell egyik legfontosabb előnye, hogy csökkenti az élelmiszer-pazarlást, mivel a termelők kizárólag a leadott rendeléseknek megfelelő mennyiséget szállítják az átvételi pontra. Emellett a szervezők számára is tervezhetőbbé válik a logisztika, az átvétel lebonyolítása és az önkéntes munka koordinálása. A rendszer fenntarthatóságát erősíti az is, hogy a közösség működésében a vásárlók és önkéntesek aktívan részt vesznek, legyen szó az átvételi pont működtetéséről, a kommunikációról vagy a közösségi események szervezéséről.

A Kiskosár termékkínálata a térség agrár- és kézműves adottságait tükrözi. A friss zöldségek és gyümölcsök mellett rendszeresen megjelennek tejtermékek, sajtok, pékáruk, mézek, szörpök, feldolgozott élelmiszerek és húsáruk is. A kínálat szezonálisan változik, amely elősegíti a természetes termelési ciklusokhoz való alkalmazkodást, és hozzájárul a tudatos, évszakokhoz igazodó fogyasztás elterjedéséhez.

Hiteles személyiségek és tudás átadása

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség sikerének egyik meghatározó tényezője a hiteles személyes jelenlét és a tudásmegosztásra épülő működés. A közösség nem arctalan szervezetként jelenik meg, hanem olyan emberek munkájára épül, akik személyes elköteleződéssel vesznek részt a szervezésben és a mindennapi működtetésben. A kezdetektől aktív szerepet vállaló szervezők tudatosan törekedtek arra, hogy a közösség működése átlátható és személyes maradjon.

A termelők és a vásárlók közötti közvetlen találkozások lehetőséget teremtenek a tapasztalatok megosztására és az informális tanulásra. A vásárlók nem csupán termékeket vesznek át, hanem kérdezhetnek a termelési módszerekről, a szezonális sajátosságokról és a feldolgozás körülményeiről. Ez a tudásátadás nem formális oktatási keretek között zajlik, hanem a mindennapi gyakorlat részeként, ami különösen hatékony módja a szemléletformálásnak.

A Kiskosár közösség ezen túlmenően rendszeresen jelenik meg ismeretterjesztő és szakmai eseményeken, ahol a bevásárló közösségi modell tapasztalatait megosztják más érdeklődőkkel. Ez a nyitottság hozzájárul ahhoz, hogy a közösség ne csupán helyi szinten, hanem tágabb szakmai környezetben is referenciaértékű példává váljon.

A Kiskosár Bevásárlóközösség átadó helyszíne (forrás: <https://kiskosarbolt.hu/>)

Hatások a helyi gazdaságra és közösségre

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség hatása több szinten is érzékelhető, és messze túlmutat az élelmiszer-értékesítésen. Gazdasági szempontból a közösség stabil és kiszámítható értékesítési csatornát biztosít a kistermelők számára, akik így előre tervezhető módon tudják megszervezni termelésüket. Ez különösen fontos azoknak a kisüzemi termelőknek, akik számára a hagyományos piaci értékesítés idő- és erőforrás-igényes, valamint jelentős bizonytalanságot hordoz.

A fogyasztók oldaláról a Kiskosár hozzájárul az egészségtudatos és környezettudatos vásárlási szokások elterjedéséhez. A közvetlen kapcsolat a termelőkkel növeli a bizalmat, és erősíti a helyi termékek iránti elköteleződést. A rendszeres átvételi alkalmak közösségi találkozási ponttá válnak, ahol a résztvevők nem csupán vásárlóként, hanem a közösség tagjaiként vannak jelen.

Társadalmi szinten a Kiskosár működése erősíti a helyi identitást és a közösségi kohéziót. A közösségben való részvétel lehetőséget ad az aktív szerepvállalásra, az önkéntességre és a közös értékkeremtésre, ami hosszú távon hozzájárul a helyi társadalom megerősödéséhez.

Jó gyakorlatként való alkalmazhatóság

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség több szempontból is jó gyakorlatként értelmezhető. A több mint egy évtizedes működés során kialakított modell bizonyította, hogy kisvárosi környezetben is létrehozható és fenntartható olyan bevásárló közösség, amely stabilan szolgálja a termelők és a fogyasztók igényeit. A világos értékalapok, az átlátható működés és a közösségi részvételre épülő szervezési elvek más térségek számára is adaptálható mintát kínálnak.

A Kiskosár különösen alkalmas arra, hogy szakmai és ismeretterjesztő anyagokban jó gyakorlatként jelenjen meg, mivel működése jól dokumentálható, személyes történeteken keresztül bemutatható, és világos tanulságokat hordoz a rövid élelmiszer-ellátási láncok szervezésével kapcsolatban.

Tanulságok és tanulhatóság más térségek számára

A Kiskosár Bevásárló Közösség tapasztalatai alapján egyértelművé válik, hogy a bevásárló közösségi modell sikere nem pusztán technikai vagy logisztikai kérdés. A hosszú távú működés alapja a közösségszervezés, a személyes kapcsolatokra épülő bizalom és az aktív részvétel.

fenntartása. A termelők és a fogyasztók egyaránt részesei a közös értékteremtésnek, ami erősíti az elköteleződést és a felelősségvállalást.

További fontos tanulság, hogy a stabil szervezeti háttér és a tudatos tervezés jelentősen növeli a fenntarthatóságot. Az esztergomi példa azt mutatja, hogy egy bevásárló közösség akkor válik valódi jó gyakorlattá, ha képes túllépni az informális működésen, miközben megőrzi közösségi jellegét.

A Kiskosár Bevásárlóközösség honlapja (forrás: <https://kiskosarbolt.hu>)

Összegzés és végkövetkeztetések – az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség erősségei

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség bemutatott működése egyértelműen igazolja, hogy a kezdeményezés nem csupán egy helyi élelmiszer-értékesítési forma, hanem összetett társadalmi, gazdasági és szemléletformáló modell. A több mint egy évtizedes működés során a közösség bebizonyította, hogy a rövid élelmiszer-ellátási láncokra épülő megoldások kisvárosi környezetben is életképesek és hosszú távon fenntarthatók.

A Kiskosár erőssége elsősorban a következetes értékalapúságban, a személyes jelenlétben és a közösségi részvételre épülő működésben rejlik. Ezek az elemek együttesen teszik alkalmassá arra, hogy az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség kiemelt jó gyakorlatként, tanulmányi és esettanulmányi szinten is bemutatásra kerüljön, valamint inspirációt nyújtson más települések és térségek számára.

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség termékkínálatán belül a gyümölcsök kiemelt szerepet töltenek be, mivel ezek a termékek egyszerre jelenítik meg a helyi termelés értékeit, a szezonális gondolkodás jelentőségét és a tudatos fogyasztás gyakorlatát. A gyümölcsök nem csupán friss élelmiszerként kerülnek a vásárlók kosaraiba, hanem a közösségi alapú élelmiszerellátási modell egyik legkézzelfoghatóbb elemeként is értelmezhetők. A Kiskosár esetében a gyümölcskínálat kialakítása tudatosan illeszkedik a rövid ellátási lánc elvéhez: a termékek közvetlenül a térségben működő termelőktől származnak, minimális közvetítői láncsal jutnak el a fogyasztókhoz, így biztosítva az átláthatóságot és a termelők iránti bizalom erősítését.

A gyümölcsök közül az alma különösen meghatározó szerepet kap a Kiskosár kínálatában, ami jól tükrözi a térség mezőgazdasági adottságait és hagyományait. A közösség kínálatában több almafajta is rendszeresen elérhető, így például a Gála, a Golden, a Jeronime, a Jonagold és az Idared, különböző kiszerelésekben és minőségi kategóriákban. Ezek a termékek jellemzően helyi termelőtől, Tóth Zoltán gazdaságából származnak, ami lehetővé teszi, hogy a vásárlók pontos információval rendelkezzenek a gyümölcsök eredetéről és termesztési körülményeiről. Ez a közvetlen kapcsolat nemcsak a termékek hitelességét erősíti, hanem hozzájárul a termelő és fogyasztó közötti személyes bizalom kialakulásához is.

A Kiskosár gyümölcskínálatának fontos sajátossága, hogy nem kizárólag az esztétikai szempontok szerint válogatott termékek jelennek meg benne. A közösség tudatosan kínál másodosztályú, illetve kisebb esztétikai hibákkal rendelkező, de beltartalmi értékükben teljes értékű gyümölcsöket is, gyakran kedvezőbb áron. Ez a gyakorlat jól illeszkedik a tudatos fogyasztás szemléletéhez, hiszen hozzájárul az élelmiszer-pazarlás csökkentéséhez, és ráirányítja a figyelmet arra, hogy a minőség nem kizárólag a külső megjelenésen múlik. A különböző kiszerelések – például az egyedi kilogrammos tételek vagy a többkilós csomagok – lehetővé teszik, hogy a vásárlók saját háztartásuk igényeihez igazítsák a beszerzést, ami tovább erősíti a rendszer rugalmasságát és fenntarthatóságát.

A gyümölcskínálat szezonális jellege szintén meghatározó eleme a Kiskosár működésének. A közösség nem törekszik arra, hogy egész évben minden gyümölcsfajta elérhető legyen, hanem tudatosan alkalmazkodik a természetes termelési ciklusokhoz. Ez a megközelítés nemcsak környezeti szempontból kedvező, hanem fontos szemléletformáló hatással is bír, hiszen segíti a vásárlókat abban, hogy újra kapcsolatba kerüljenek az évszakokhoz kötődő fogyasztási szokásokkal. A szezonálisan megjelenő gyümölcsök egyben lehetőséget teremtenek arra is, hogy a közösség folyamatosan megújuló kínálatlal reagáljon a termelők kapacitásaira és a természet adta lehetőségekre.

A gyümölcsök átvétele során a személyes jelenlét és a közvetlen kommunikáció különösen fontos szerepet játszik. A heti rendszerességgel megszervezett átvételi alkalmak – amelyek Esztergomban, a Belvárosi Plébánia kertjében zajlanak – nem csupán a termékek átadásáról szólnak, hanem találkozási pontként is funkcionálnak. Ezeken az alkalmakon a vásárlók közvetlenül találkozhatnak a termelőkkel, kérdezhetnek a gyümölcsfajták sajátosságairól, a termesztési módszerekről vagy az adott szezon kihívásairól. Ez a közvetlen kapcsolat jelentős mértékben hozzájárul ahhoz, hogy a gyümölcsök ne pusztán árucikkekként, hanem történettel és háttérrel rendelkező termékeként jelenjenek meg.

Elmondható, hogy az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség gyümölcskínálata szervesen illeszkedik a közösség alapvető célkitűzéseire és értékrendjéhez. Ebben az értelemben a gyümölcsök a Kiskosár közösségi modelljének egyik legjobban bemutatható elemei, amelyek jól szemléltetik a rövid élelmiszer-ellátási láncok társadalmi és gazdasági jelentőségét.

Az Esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség kínálatában a zöldségek, pékáruk és feldolgozott termékek a gyümölcsökhöz hasonlóan a helyi termelésre, a szezonális elérhetőségre és az átlátható előállításra épülnek. Ezek a termékkategóriák nem önálló árucsoportokként jelennek meg, hanem a közösségi alapú élelmiszer-ellátási modell szerves részeként, amelyek együtt alkotják a mindennapi, tudatos fogyasztás gyakorlati keretét.

A zöldségek kínálata elsősorban friss, szezonális terményekből áll, amelyek a térség kistermelőitől származnak, és közvetlenül az átvételi alkalmakra érkeznek. A választék az évszakokhoz igazodva folyamatosan változik, így a vásárlók természetes módon alkalmazkodnak a helyi termelési ciklusokhoz. Ez a gyakorlat nemcsak környezeti szempontból kedvező, hanem szemléletformáló hatással is bír, mivel elősegíti az idényjellegű étkezési szokások elterjedését. A zöldségek esetében különösen hangsúlyos az a közvetlen kapcsolat, amely a termelők és a fogyasztók között kialakul: a személyes találkozások során lehetőség nyílik a termesztési módszerek, a fajták sajátosságai és a szezon kihívásainak megismerésére.

A pékáruk a Kiskosár kínálatában a kézműves előállítás és a hagyományos technológiák iránti elköteleződést képviselik. A kenyerek, péksütemények és egyéb sütőipari termékek kisüzemi műhelyekből érkeznek, ahol a hangsúly a minőségi alapanyagokon, a lassú érlelésen és az adalékanyagok minimalizálásán van.

A feldolgozott termékek – mint például lekvárok, szörpök, savanyúságok vagy egyéb tartósított élelmiszerek – a Kiskosár kínálatában a helyi alapanyagokra épülő, kis léptékű feldolgozás példái. Ezek a termékek jellemzően olyan kistermelőktől származnak, akik a saját maguk által megtermelt alapanyagokat dolgozzák fel, így a termékek teljes előállítási folyamata átlátható marad. A feldolgozott áruk lehetőséget adnak arra, hogy a szezonális bőség időszakában megtermelt alapanyagok hosszabb távon is hasznosuljanak, miközben megőrzik a helyi jellegüket és minőségüket.

Összességében a zöldségek, pékáruk és feldolgozott termékek kínálata jól kiegészíti a Kiskosár Bevásárló Közösség gyümölcskínálatát, és együtt egy olyan komplex termékstruktúrát alkotnak, amely a mindennapi élelmiszer-beszerzést a tudatos fogyasztás, a helyi gazdaság támogatása és a közösségi kapcsolatok erősítése felől közelíti meg. Ezek a termékkategóriák nem csupán választási lehetőségeket jelentenek a vásárlók számára, hanem egy olyan értékalapú rendszer részei, amelyben az élelmiszer nem pusztán fogyasztási cikk, hanem kapcsolat a termelőkkel, a térséggel és a fenntarthatóbb életmóddal.

Elérhetőség:

Honlap: <https://kiskosarbolt.hu/>

Cím: 2500 Esztergom, Zamárd u. 11275 hrsz

Kapcsolat: Lőrincz Zsuzsa, +36 20 4545 411; rendelések, workshop működés, önkéntesség; Horváth Zoltán +36-20/775-2621; termelők, termékek, reklamáció

Forrás:

<https://magyarmezogazdasag.hu/2025/09/19/bevasarlo-kozossegek-osszehozza-a-kinalatot-es-a-keresletet/>

<https://kiskosarbolt.hu/>

<https://xforest.hu/bevasarlo-kozosseg/>

<https://www.nak.hu/tajekoztatasi-szolgalatasi/rel-egyuttmukodes/106848-bemutakoznak-a-bevasarlo-kozossegek>

<https://kosarkozosseg.hu/>

<https://kosarkozosseg.hu/halozat/>

<https://www.nak.hu/zold-tamogato-egyseg/109312-innovacio-es-egyuttmukodes-a-rovid-ellatasi-lancokert-rel-mentorok-haromnapos-kepze-se-sume-gen-2>

<https://kisleptek.hu/hirek/bevasarlo-es-kosarkozossegek-gyujtemenye-frissitve/>

<https://shop.vegtelenkosar.hu/blog/2022/11/17/mi-az-a-kosarkozosseg>

<https://magyarmezogazdasag.hu/2025/09/19/bevasarlo-kozossegek-osszehozza-a-kinalatot-es-a-keresletet/>

<https://www.agroinform.hu/gazdasag/itt-a-magyar-valasz-a-gazdasag-valsagara-a-kosar-kozosseg-71388-001>

<https://kornyezettudatoselet.hu/minden-ami-bio/bevasarlo-kozossegek/szatyor-bevasarlo-kozosseg/>

Hosszúhetényi Termelői és Kézműves Piac, mint jó gyakorlat

A bevásárló közösségek növekvő szerepe a lakosság testi, lelki egészségének fenntartásában

Külföldön korábban, de már hazánkban is egyre nagyobb szerep jut az alternatív rövid élelmiszerellátási megoldásoknak, melyek a globális multi céghálózatok hosszú ellátási láncainak alternatívájaként, a szorosabb közvetlen kapcsolatokat helyezik előtérbe és a közösségi együttműködésre alapoznak. A bevásárló közösségek különösen fontosak, mert direkt összeköttetést hoznak létre a termelők és a fogyasztók között. Csökkentik az élelmiszer szállításból következő megnövekedett káros anyag kibocsátást és nem mellesleg a költségeket is. A közvetlen kapcsolat, termelő és vásárló között, lehetőséget ad az egészségtudatos vásárlói szemlélet kialakításához a jövőben. A bevásárló közösségek szerepe makró módon megnövekszik az Európai Unió által megkötött, a hazai termelők számára előnytelen versenyhátrányt okozó nemzetközi szerződések, úgy, mint a dél amerikai országokkal a Mercosur és az ukrán szabadkereskedelmi megállapodások miatt. Ezek a hazai termelők részére rendkívül hátrányosak. A bizonytalan eredetű jelöletlen élelmiszerek, amelyeket a nagy élelmiszerláncok forgalmaznak, több vásárlót fognak elbizonytalanítani, és a hazai, általuk is ellenőrizhető termelői piacok felé orientálni.

A Hosszúhetényi Termelői és Kézműves Piac megalakulása és előzménye

A Hosszúhetényi Termelői és Kézműves Piac 2023 júniusától működik. Elődje szociális szövetkezeti szervezésben jött létre, jelenleg a Hosszúhetényi Községi Önkormányzat működteti.

A jelenlegi piac kialakítására Garamváriné Csanálosi Andrea helyi termelő ötlete nyomán kezdett pályázni a település önkormányzata, először buktatókkal, sikertelenül, de az eredmény minden várakozást felülmúlt.

Az infrastruktúra az Európai Unió pályázat keretében valósult meg egy használaton kívüli üzlethelyiség átalakításával. Kedvezőtlen időjárás esetén korlátozott mértékben az épületben is folytatható az értékesítés. Az épületben hűtőkamra, zöldségmosó, raktár és wc található. A külső térkövezett területen a sátrak és féltető tesz ki komfortossá a piacot. A jövőben cél a fedett piaci tér bővítése, hogy a közösségi tér még inkább alkalmas legyen egyfajta aktívabb társasági környezet kialakítására. Az elérendő cél mindig is az volt, hogy folyamatos és áttekinthető rendszer jöjjön létre, ami a kistermelők számára megélhetési biztonságot, a fogyasztók számára egészséges élelmiszert és kiszámíthatóságot jelent.

A termelői piac létrejöttének és működésének alapja a rendkívül aktív önkormányzat, élén a polgármesterrel, Dr. Csörnyei Lászlóval, akinek szívügye a piac. A piac felügyelője és működtetésének felelőse Battáné Bocz Diána, aki ellenszolgáltatás nélkül, önkéntesen végzi a szervezői és felügyeleti munkát a közösség teljes megelégedésére.

A piac kínálata (forrás: a Hosszúhetényi Helyi Termelői és Kézműves Piac Facebook oldala)

Működés a gyakorlatban

A Hosszúhetényi Termelői és Kézműves Piac vegyes rendszerben működik, a hagyományos kirakodó vásár és az előrendeléses rendszer ötvözeteként. A termelők nemcsak az előre nem mindig kiszámítható keresletre, hanem az előre bejelentett igényekre egyaránt építhetnek. A piac helyszíne egyben átvételi pont is, ahol az előre megrendelt árut a termelőtől, a vásárló átvetheti és újabb megrendelést adhat le.

A személyes találkozás hozzájárul a bizalom erősítéséhez és a szakmai ismeretek kölcsönös átvételéhez. A vásárlók részletes ismereteket kaphatnak az általuk már megvásárolt vagy megrendelt áruk eredetéről, előállításuk módjáról.

A vegyes piaci modell hozzájárul az élelmiszer-pazarlás csökkentéséhez is, mert az előre megrendelt termék biztos vevőre talál. Battáné Bocz Dianához, a piac önkéntes felelőséhez, az eladók interneten bejelentkeznek. A piaci napot megelőzően, ő maga is rákérdez törzseladóira, hogy jönnek-e, majd Facebookon értesíti a lakosságot a kínálatról. Az előre rendelt áruféleségeket a termelő és a vevő közvetlenül intézik.

Hosszúhetény lakossága 3500 fő, de a piacot rendszeresen látogatják a környező településekről is, Komlóról, Hirdről, és Pécsváradról. Érthető módon a legkevesebb érdeklődő január hónapban van. Azonban 20 fő törzsvásárló folyamatosan jelen van, ami az átlagos vásárlói létszám 20 százaléka. A száz fős létszámot sokszorosan, a kiemelkedő ünnepnapok előtt haladja meg az érdeklődők száma, mint amilyen az Advent, a Húsvét vagy a Bazsarózsa fesztivál.

A kínálati oldalon a felhozatal 99 százaléka élelmiszer, de ünnepnapok előtt a kézműves termékek aránya megnő. A vegetációs időszakban a kínálat nagy részét a gyümölcsök és zöldségek jelentik szezonálisan. Az állati termékek folyamatosan jelen vannak, úgy, mint tejtermékek, tejföl, sajt, túró, füstölt húсарuk és a tojás.

Előzetes bejelentkezés alapján a távolabbról érkező termelőket is fogadja a piac. Az ellenőrzést a piac felelős önkéntese végzi: kéri a vállalkozási vagy őstermelői igazolványt, a NÉBIH engedélyt vagy akár az állatorvosi igazolást is.

A konkurens termékeket forgalmazó termelők nem zárják ki egymást, de sokszor önszervező módon, esetleg a piac felelősének segítségével más-más piaci napon osztják be egymást. Az elvárható közösségi magatartást be nem tartó eladókat a piac felelősének joga van eltiltani a piac látogatásától, bár erre ritkán van példa.

Piaci napokon, szerdán és szombaton 7:30-tól 11 óráig tart nyitva. A termelőket a termelés vagy feldolgozás helyszínén a piac felelőse nem ellenőrzi, de jórészt ismerik egymást. A rendszeres árusítói létszám 8–10 fő, ami szezonban általában sokkal több. Szerdánként és ünnepek előtt lehetőség van friss lángos és kürtőskalács fogyasztására is.

A legnagyobb felhozatal a méztermékekből származik, ami a Mecsek és környékének természeti adottságaiból adódik. Tavasszal zöldséggelánták is megvásárolhatók. A faluban sok városból kiköltöző, fiatal gyermekes család is él, akik előszeretettel kezdtek el kerti műveléssel és kis állattartással foglalkozni. Számukra a piac szakmai információs lehetőség és találkozási helyszín is.

Bio termelői standok nincsenek, természetesen tájékoztatják a vásárlókat a vegyszerhasználatról. Egyértelmű tendencia, hogy nő azon tudatos vásárlók száma, akiknél nem a gyümölcs vagy zöldség nagysága, darabossága vagy tetszetősége számít. Számukra nem gond, ha kicsi vagy görbe, de legyen jó ízű és nem agyon vegyszerezett.

A tudatos, odaadó tervezés és szervezés eredménye, hogy a piacon bank automata is megtalálható, elősegítve a készpénzes vásárlást.

„A piac lelke a szervező” címmel jelent meg egy cikk a Magyar Mezőgazdaság szakmai portálon 2024 május 10-én, melyben a termelői piacok, jó gyakorlatok átadása tárgykörében, a 21. századi működés kihívásainak megbeszélésére a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat, a Kislépték Egyesület és a Magyar Agrárközgazdasági Egyesület közösen rendeztek egy tanácskozást a Budapesti Corvinus Egyetemen. Ebben a tudósításban a szerzők leírták, hogy „jellemzően kistermelők árulnak ezeken a piacokon, akiknél még megtalálhatók helyi fajták, a kis léptékű gazdálkodás pedig növeli az adott térségben a biodiverzitást.” Az írás hangsúlyozza, hogy „nagyon fontos a bizalom megőrzése, amit a szervezők beszámolóí szerint rendszeres ellenőrzéssel igyekeznek fenntartani. Csak valóban saját termékkel jelenhetnek meg a piacon az árusok.”

Ezen a helyi piacon, Hosszúhetényben a fenti soroknak, a jógyakorlatnak nagymértékben megfelelően alakul a valóság is, méltán lehetnek büszké a település vezetőjére, a létrehozásban úttörő Garamváriné Csanálosi Andreára és a jelenlegi szervező munkát végző Battáné Bocz Diánára is.

Amint a Magyar Mezőgazdaság a cikkében írja, a szervezőknek „... kell végezni az adminisztrációt, ők toborozzák és ellenőrzik a termelőket, kezelik a konfliktusokat, rendezvényeket szerveznek és így tovább. A legtöbben főállásuk mellett, elhivatottságból állnak piacszervezőnek.” A Diánával történő személyes beszélgetés alapján megállapítható, hogy ezen a piacon ezek a feladatok valóban jó kezekben vannak. A konfliktusok bár ritkák, azért adódtak termelők között. Ezeket a piacszervező saját döntési körben, emberségesen és határozottan oldotta meg. Az önkéntesen vállalt munkára a szakmai beszélgetésünk során észlelt lelkes kisugárzás azonnal magyarázatot jelent.

Mesterségek bemutatója a piacon (forrás: Hosszúhetényi Helyi Termelői és Kézműves Piac Facebook oldala)

A piac hatása Hosszúhetény és környékének termelőire és lakosságára

A bevásárló közösségek hatása több szinten is érzékelhető, és messze túlmutat az élelmiszer egyszerű értékesítésén. Gazdasági szempontból a rövid ellátási láncban alapuló piacok erősítik a helyi gazdaságot, mivel a vásárlók által elköltött pénz nagyobb arányban marad a településen vagy annak közvetlen környezetében. A közvetlen értékesítés lehetőséget biztosít a kistermelők számára, hogy stabilabb bevételhez jussanak, miközben csökkennek a közvetítői költségek és a hosszú szállítási láncokból adódó kiadások. Ez nemcsak a termelők megélhetését segíti, hanem ösztönzi a helyi termelés fennmaradását és fejlődését is. A helyben működő piacok emellett hozzájárulnak új gazdasági kapcsolatok kialakulásához, hiszen a termelők, kézművesek és vásárlók közvetlen kapcsolatba kerülnek egymással, ami hosszú távon bizalmi alapú együttműködéseket hozhat létre.

A rövid ellátási láncok társadalmi szempontból is jelentős hatással bírnak. A rendszeres piaci találkozások erősítik a közösségi kapcsolatokat, találkozási lehetőséget biztosítanak a helyi lakosság számára, és hozzájárulnak a települési identitás erősödéséhez. A piac egyfajta közösségi térként is működik, ahol a vásárlók nemcsak termékeket vásárolnak, hanem információkat cserélnek, tapasztalatokat osztanak meg, illetve közvetlen visszajelzést adnak a termelőknek. Ez a közvetlen kapcsolat növeli a fogyasztók bizalmát az élelmiszerek eredetével és minőségével kapcsolatban, miközben a termelők számára is értékes visszacsatolást jelent.

Ezen túlmenően a rövid ellátási láncok környezeti szempontból is kedvező hatásúak. A szezonális termékek fogyasztásának előtérbe kerülése szintén hozzájárul a fenntarthatóbb élelmiszer-fogyasztási szokások kialakulásához. Összességében elmondható, hogy a bevásárló közösségek és a rövid ellátási láncban működő termelői piacok egyszerre gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból is pozitív hatást gyakorolnak a helyi közösségekre, és hosszú távon hozzájárulhatnak egy stabilabb, fenntarthatóbb helyi gazdasági rendszer kialakulásához.

Árusok a piacon (Hosszúhetényi Helyi Termelői és Kézműves Piac Facebook oldala)

Elérhetőség:

Honlap: [https://www.facebook.com/p/Hossz%C3%BAhet%C3%A8nyi-Termel%C5%91i- %C3%A8s-K%C3%A8zm%C5%B1ves-Piac-61563073970494/](https://www.facebook.com/p/Hossz%C3%BAhet%C3%A8nyi-Termel%C5%91i-%C3%A8s-K%C3%A8zm%C5%B1ves-Piac-61563073970494/)

Cím: 7694 Hosszúhetény, Fő utca 143 **Kapcsolat:** Battáné, Bocz Diana, +36 30 485 535, bocz.diana@gmail.com

Forrás:

Személyes interjú

<https://mnvh.hu/index.php/news/2023-12-09/084514/atadtak-az-uj-termeloi-piacot-hosszuhetenben>

<https://magyarmezogazdasag.hu/2024/05/10/a-termeloi-piac-lelke-a-szervezo/>

Hosszúhetényi Termelői és Kézműves Piac közösségi oldala

Mislenyi Portéka, mint jó gyakorlat

Piacok kialakulása

Történelmi feljegyzések alapján ismeretes, hogy a piacok már a cserekereskedelemmel egyidőben kezdtek kialakulni, A középkorban főként borkereskedelem, szarvasmarha kereskedelem volt a leghangsúlyosabb, de igényelték gyümölcs, zöldség és egyéb élelmiszerek árusítását, vásárlását is.

Magyarországon már az Árpád-házi királyok adtak ki vásárszabadalmakat. Már a honfoglalás előtt is voltak kereskedőtörzsek, akik a vásárokat fenntartották. I. István király a vásár és kereskedelemügy rendezését az állam-és egyházszervezés fontos részének tekintette, többek között az ő nevéhez fűződik a vásárnap kijelöléséből a vásárnap nevének meghonosítása. A 1416. század alatt változáson ment át a vásár és a piac fogalma, míg a heti állatvásárok a városok külterületeire költöztek, a piacok már a települések központjában élelmiszereket, háztartási eszközöket kínáltak.

A Mislenyi Portéka logoja (forrás: a Mislenyi Portéka Facebook oldala)

Helyi piacok előnyei

A piacok történetét hosszú lenne végig vezetni, de világosan látható, hogy alapvető igényeket elégítettek ki, és hogy miként szorultak háttérbe a huszadik században a kereskedelem robbanásszerű fejlődésével, a hazai és nemzetközi üzletláncok megjelenésével. Magyarországon az ún. MDF piacok létrehozásával kezdett az érdeklődés újfent a termelői piacok felé fordulni és napjainkban egyre inkább fontossá válni. A helyi piacok nagy előnye, hogy egyrészt lehetőséget nyújt a háztáji és kistermelőknek a termékek értékesítésére, másrészt a vevőknek a friss terményekhez, élelmiszerekhez való közvetlen hozzájutást. Ezenkívül a személyes árusítás, az ismeretségek és kapcsolatok kialakulásával bizonyos mértékig a megbízhatóság, a hitelesség ígéretét is magában foglalja, hiszen mindenki feltételezi, hogy az eladó is azt fogyasztja otthon, amit elhoz a piacra. A már működő kosár közösségek gyakorlata azt is igazolja, hogy ez a kereskedelmi forma mind az eladónak, mind a vásárlónak azért is előnyös, mert segíti a helyi kisközösségek fejlődését. Az is kiderült, szükséges a fenntartói háttér, az önkormányzatok vagy egyéb szervezetek támogatása a szervezésben, a logisztikában, az alapvető infrastruktúra biztosításában, és nem utolsósorban a mindenre figyelő minőségi ellenőrzésben is.

Vannak már régebb óta működő kosárközösségek, és olyanok, amelyek még támogatásra szorulnak, és számosan, amelyek megalakítására biztatást, segítséget kell nyújtani.

A Mislényi Portéka asztalai (forrás: a Mislényi Portéka Facebook oldala)

„Helyit eszem, helyitől veszem, mert helyin az eszem”, a piac működése

A kozármislényi termelői piac neve Mislényi Portéka, működési területe a település Művelődési központ előtere és parkolója, érdemben a Művelődési Házhoz tartozik, címe: 7761 Kozármislény, Pécsi u.124.

Kozármislényben változó létszámmal és intenzitással működik helyi kispiac, amelyet hat évvel ezelőtt egy uniós pályázat segítségével az önkormányzat hozott létre. A piac első szervezője Baka Sára volt, aki azután időközben elhagyta a piacot, és helyére Tóth Ferencet hívták piacfelügyelőnek, aki öt éve tölti be ezt a feladatkört nagy lelkesedéssel és kereskedelmi végzettsége alapján, szakértelemmel.

A művelődési ház előtti részen sorakozik több asztallal, székekkel két pavilon. Mint Tóth Ferenc elmondja, a felszerelést annak idején az önkormányzat vette, több sátorral egyetemben, amelyeket rossz idő esetén állítanak fel az ő segítségével. A piac egész évben működik, péntekenként 12-17 óra között, próbálkoztak 18 óráig hosszabbítani, de nem vált be. Az öt év alatt összesen hetvenöt eladó fordult meg náluk, egy alkalommal a legtöbb árus tizenkilenc fő volt, a leghidegebb időben kettő. Tóth Ferenc saját füzetébe, kézzel írt pontos kimutatást vezet, visszakereshetők az eladók és az általuk nyújtott kínálat is. Az itt megfordult eladók mindegyikének elérhetőségét, kapcsolatát őrzi, folyamatosan frissíti. Volt játékhorgoló, süteményes, bördízműves, csokoládés, sajtészítő. Egy ideig jöttek, azután másfelé vitte őket az útjuk, néhányan sokkal nagyobb forgalmat akartak. A piacon helypénzt kell fizetni, asztalonként 1500 forintot, kitelepüléseként 3000 forintot. A piacfelügyelő a piaci napokra a mindenkori minimálbért kapja.

De nem nagyon panaszkodik a piacfelügyelő, kialakult egy törzsárus és törzsvásárlói réteg is. A vevők többsége helybeliekből áll, rajtuk kívül vannak a környékből, de Siklósról, Pécsről is állandó vásárlók. Az eladók és vevők száma alkalmanként is változik, a kiemelkedő ünnepek előtt, mint Húsvét, Karácsony, megtöbbszöröződnek. Akik mindig megtalálhatóak, azok a virágárusok, akik vágott virágot és csemetéket is árusítanak, a házi füstölt árus, a nagy forgalmú pék, akinél előre online kell rendelni, mert a pazarlás elkerülendő, annyit visz a piacra, amennyi rendelés érkezik hozzá. A zöldséges is állandóan jelen van, ő nem csak saját árut kínál, vásárol a szegedi nagybani piacról is, import gyümölcsöt is felvonultat, mint a szőlő tavasszal. A tej és tejtermék árusa sajtmesteri képesítéssel rendelkezik, a szomszéd településről érkezik, míg a száraz tésztát, tojást kínáló idősebb hölgy kozármislényi. Népszerűségnek örvend a húzott házi rétest sütő asszony. Vannak, akik szezonális gyümölcsöt, zöldséget kínálnak, az almás, aki almalevet is készít Pogányból jár a mislényi piacra, de van, aki mindenféle gyümölcs ívólevet szállít. Két mézárus található rendszeresen a piacon.

„Nagyon fontos a bizalom megőrzése, amit a szervezők beszámolóí szerint rendszeres ellenőrzéssel igyekeznek fenntartani. Csak valóban saját termékkel jelenhetnek meg a piacon az árusok.” – írja a Magyar Mezőgazdaság oldal szakmai cikkében. Ehhez képest a helyi valóság itt mást mutat.

Tóth Ferenc azt mondja, senkit nem küldenek el, aki szeretne árulni a piacon. Minőségellenőrzést konkrétan nem tud végezni a piacfelügyelő, mert erre semmilyen felhatalmazása nincs, de odafigyel a termékekre, amelyek között vannak őstermelőktől származók is. Azonban ezen a piacon a kereskedők is rendszeresen megjelennek, árusítanak. Ezeket kevés kivételtől eltekintve szívesen látják, mert a választék bővülését hozzák és ezáltal szélesebb vevőkört csábítanak.

Ezzel együtt azt állítja, hogy a kölcsönös bizalom és hitelesség biztosítja a minőséget. Egy esetben volt, hogy valaki kifogásolt diót árult, egy másik pedig kissé poshadt almát kínált, amelyre jelentős árcsökkenést biztosított. Volt egy fiatalember, aki bejelentve görög epret árusított, kedvelték a portékáját sokan, de néhányan kifogásolták, hogy import terméket vitt a piacra, úgyhogy végül elküldték és egy messzebbi, külön területen kapott árusítási lehetőséget. A különleges táplálkozási igényű emberekre is gondolnak, a pék például gluténmentes és teljes kiőrlésű kenyeret is elérhetővé tesz. A réteses hölgy cukorral készíti süteményeit, de a lehető legkevesebb cukrot használ, valamint rendelésre készít cukormentes termékeket is. Van egy kisfiú, akinek jól ismeri a családját és a fiú így alkalmanként bejelentkezik, hogy árulnának erdei medvehagymát, saját termesztésű csicsókát.

A piac hangulata, légköre igazolja a személyes, kölcsönös bizalomra épülő kapcsolatot, a járókelők meg-megállnak beszélgetni a felügyelővel, érdeklődnek egymás hogyléte felől. Ha valaki konkrét segítséget kér, lehetőség szerint abban is rendelkezésre áll Tóth Ferenc. Feleségével együtt eljárnak a helyi Nyugdíjas klubba, akiknek tagjai is rendszeres piacra járók.

A termelői piac lelke a szervező – írta a Magyar Mezőgazdaság szakmai portál címsorában, 2024. május 10-én a helyi piacok témájában, a 21. századi működés kihívásainak megbeszélésére rendezett tanácskozást követően. A cikk leírja, hogy „a legnagyobb veszélyt ezekre a kezdeményezésekre a szervezők kiégése jelenti,...”, mert a szervezők gyakran nem bírják hosszú távon a sokrétű feladatokat. Nekik kell végezni az adminisztrációt, ők toborozzák és ellenőrzik a termelőket, kezelik a konfliktusokat, stb. A szakcikk kiemeli, hogy nagyon fontos lenne a kistérségi összefogás más jellegű termelői, kereskedelmi vagy turisztikai vállalkozásokkal, valamint a jó kapcsolat az önkormányzattal.

A Kozármislenyi Helyi Piac esetében egyértelműen kimondható Tóth Ferenc kulcsszerepe a működtetésben, szervezésben, ugyanakkor a fenti intelmek itt fokozott figyelmet igényelnének, hogy a piac sokkal szélesebb csoportokhoz kapcsolódhasson mind termelői, mind fogyasztói oldal tekintetében. A személyes beszélgetés során az a kép rajzolódott ki, hogy Ferenc munkájában kissé magára hagyottan vesz részt, a kötelező feladatokon túl lelkesedése és szakmai rátermettsége hajtja, s ezáltal van a piacnak lelke, arca.

A megfelelő reklám hiánya feltűnő probléma ebben az esetben. Kozármisleny Baranya vármegye legkisebb közigazgatási területű városa, tavalyi adat szerint 6817 fő lakossal. A piac meglétéről mégsem tud mindenki. Az önkormányzat lényegében nem foglalkozik velük, a piacfelügyelő legfőbb álma és kívánsága, hogy a reklámba, a marketingbe segítsenek nekik. A helyi újság havonta egyszer jelenik meg, elvileg vállalták, hogy minden számban bemutatják a piac törzsárusait, de ez három alkalom után nem folytatódott.

Tóth Ferenc kezdeményezőkézségét, odaadó munkáját bizonyítja, hogy ihlettől vezérelve, a közösségi médiában, a Facebookon saját honlapot üzemeltet, ahol rendszeresen beszámol a heti piacról, a várható kínálatról, hetente frissíti az oldalt és megosztja több más oldallal.

Kapcsolatot épített a szederkényi kosárközösséggel, akik visszatérően ellátogatnak a kozármislenyi piacra, bővíteni a kínálatot, fellendíteni a forgalmat, segíteni a baráti kapcsolatok kialakításának lehetőségét. Ismertségükhöz egy egyszerű tájékoztató tábla is hozzájárulna, amely a piac létéről, nyitvatartásáról, a piacfelügyelő nevééről, elérhetőségéről – Tóth Ferenc, +36 30 3328353 – tájékoztatná az embereket.

Legfőbb mottó: Az a jó a piacban, hogy szeretjük, hogy összehozza az embereket, hogy barátságok is kialakulnak, miközben fontos lehetőséget nyújtunk ahhoz, hogy aki szeretne, tudjon egészségesebben táplálkozni – mondja Tóth Ferenc, ami kosárközösségek, kispiacon mottója is lehet.

A Mislenyi Portéka pavilonjai (forrás: a Mislenyi Portéka Facebook oldala)

Elérhetőség:

Honlap: https://www.facebook.com/mislenyiporteka/?locale=hu_HU

Cím: 7761 Kozármisleny, Pécsi u. 124. Kapcsolat: Tóth Ferenc piacfelügyelő , + 36 30 246 7693, toferi52430@gmail.com, kommunikacio@mislenyikult.hu

Forrás:

Személyes interjú

<https://www.programturizmus.hu/ajanlat-mislenyi-piac.html>

<https://www.facebook.com/ferenc.toth.79274>

<https://magyarmezogazdasag.hu/2024/05/10/a-termeloi-piac-lelke-a-szervezo/>

Nagykanizsai „Piac a Kertben” mint jó gyakorlat

A helyi piacok jelentősége

A helyi termék piacok egyre hangsúlyosabb szerepet töltenek be a vidék- és területfejlesztésben, különösen a fenntartható gazdaság, a helyi közösségek megerősítése és a rövid ellátási láncok kialakítása szempontjából.

A helyi termék piacok komplex fejlesztési eszközként értelmezhetők, mivel egyszerre járulnak hozzá a helyi gazdaság erősítéséhez, a vidéki munkahelyek megtartásához, a társadalmi kohézió növeléséhez, a környezeti fenntarthatósághoz, a helyi identitás és kulturális értékek megőrzéséhez.

A közvetlen termelő–fogyasztó kapcsolat csökkenti a közvetítői láncokat, növeli a bizalmat, és elősegíti a helyben megtermelt jövedelem helyben maradását. A helyi termék piacok többféle jó hatást gyakorolnak a környezetükben élőkre, a társadalomra hatóan kiemelhető jellemző a közösségi kapcsolatok erősödése, generációk közötti találkozási pont kialakulása, helyi identitás és bizalom növekedése – mindezt alátámasztja a rendszeresen visszatérő vevőkör.

Termelői szempontok alapján figyelemre méltó a gazdasági hatás is, mert javult a helyi termelők jövedelmi pozíciója, az őstermelők, mikro- és kisvállalkozások megerősödése megélhetési biztonságot jelent, és a lakosság egy szegmensének helyben maradását is jelenti.

A „Piac a kertben” logoja (Forrás: https://www.facebook.com/termeloi.nagykanizsa?locale=hu_HU)

A „Piac a Kertben” létrejötte és háttere

A Piac a Kertben Nagykanizsán alulról jövő civil kezdeményezésként 2020-ban jött létre, válaszul a helyi termelők piacra jutási nehézségeire, a fogyasztók növekvő igényére a megbízható, helyi eredetű termékek iránt.

A piac helyszínül szolgáló kert Nagykanizsa déli bejáratánál a 61. számú főút mentén, a Szőlőskert vendéglő parkja. A környezet tudatosan eltér a hagyományos piacterektől, és a természetközeli, közösségbarát, emberléptékű működést támogatja. A kezdeményezés célja nem a tömegpiaci verseny, hanem a minőség, hitelesség és közösségi értékteremtés. Saját brand lapja, a LOKÁL 47 hírlap, amely regisztrálással elérhető.

A siker feltételeinek lényege a közösségi alapú szervezés és Gelencsér Janka az elkötelezett helyi szakember, aki REL szervező képzettséggel rendelkezik, vezetőségi tagja a Kislépték Egyesületnek, együttműködő partnere a Gasztrohős Egyesületnek. A Piac a Kertben kezdete a jól ismert koronavírus időszakára vezethető vissza. Járvány miatt a 2020-as évben a Szőlőskert családi étterem bezárása pozitív dolgokat, lehetőséget is hozott. Jó példája ennek a Nagykanizsai Termelői Piac, amely létrejöttét a kényszerhelyzet szülte.

Szerencsésen találkozott a töretlen lelkesedés, a jó üzleti érzék, a minőségi alapanyagok bemutatása és az elkötelezettség, amely a fennmaradást biztosítja. A termelői piac ötlete már korábban is ott motoszkált megálmodója, Gelencsér Janka fejében. Kínálkozó lehetőségnek mutatkozott a vendéglő bezárása előtt is elsődlegesen gyermek játszótéri elemeket tartalmazó kert hasznosítása. A korábbi évek alatt szerzett tapasztalat, a franciaországi tanulmányok és a vendéglátós családi örökség mind hozzájárult ahhoz, hogy 2020 tavaszán végre útjára induljon Nagykanizsa első termelői piaca. Kezdetektől példaképnek tekinti Budapesten a Tabánban működő Czakó Piacot. „Egy termelői piacot a legkevésbé sem lehet összehasonlítani egy vásárcsarnokkal. Úgy gondolom, hogy akik nálunk árulnak, azok minőségi termékeket kínálnak. Ide azért jönnek az emberek, hogy télen megvegyék a kerekrépát, nyáron pedig a paradicsomot” – mondja Janka. A piac küldetése kiegészül azzal, hogy a zöld szemléletmódnak megfelelően, a vásárlókat hasznos információkkal lássák el: melyik hónapban milyen zöldségnek, gyümölcsnek van a szezonja. Janka nem egyedül igazgatja a piac mindennapi ügyeit. Családja és párja is rendszeresen kiveszik a részüket a piacnapokból, de az árusok is nagyon aktívak az új ötletek megvalósításában. Elkötelezettséget nem csupán az értékesítés lehetősége miatt éreznek, hanem az őszinte, kölcsönös tiszteletnek és megbecsülésnek is fontos szerepe van, amely a heti találkozások alkalmával megtapasztalható.

„Piac a Kertben” helyszíne (forrás:https://www.facebook.com/termeloi.nagykanizsa?locale=hu_HU)

Működési modell és mindennapi gyakorlat

A Piac a Kertben működési modellje a fenntarthatóság elvére épül, fontos eleme a közvetlen értékesítés, a személyes jelenlét, átlátható működés és közösségi szabályrendszer. Jellemző a rendszeres, de korlátozott számú piacnap – minden pénteken 14.30 - 17.00 óra között. Kizárólag helyi és térségi (esetenként 15-20) termelő részvételével. A piac nem csupán gazdasági, hanem közösségszervező funkciót is ellát, amely növeli a helyi társadalom megtartóerejét.

A környékbeli alapanyagok biztosítása mellett az üzemeltető azt is fontosnak tartja, hogy egy adott terméket csak egy termelőnél lehessen megvásárolni. Erre a mindenki számára előnyös megoldásra azért van szükség, mert a piacnak méreténél és gyakoriságánál fogva megvannak a maga korlátai. Így szinte garantálni tudják, hogy egy-egy árus üres ládával térjen haza.

A piac egyik kulcstényezője a hiteles szereplők jelenléte, akik személyes példájukkal képviselik a helyi értékeket. A termelők nemcsak árusítanak, hanem tudást is közvetítenek. Jelentős a személyes párbeszéd a vásárlókkal, tapasztalatcsere a termelők között, informális tanulási folyamatok, termékbemutatók és kóstolók. Ez a tudásmegosztás hozzájárul a fogyasztói szemléletformáláshoz és a helyi élelmiszerkultúra erősítéséhez.

A zöldségek kínálata elsősorban friss, szezonális terményekből áll, amelyek a térség elkötelezett kistermelőjétől származnak, és személyesen a termelő által piaci alkalmakra érkeznek. A választék az évszakokhoz igazodva folyamatosan változik, így a vásárlók természetes módon alkalmazkodnak a helyi termelési ciklusokhoz. Ez a gyakorlat nemcsak környezeti szempontból kedvező, hanem szemléletformáló hatással is bír, mivel elősegíti az idényjellegű étkezési szokások elterjedését. A zöldségek esetében különösen hangsúlyos az a közvetlen kapcsolat, amely a termelők és a fogyasztók között kialakul: a személyes találkozások során lehetőség nyílik a termesztési módszerek, a fajták sajátosságai és a szezon kihívásainak megismerésére.

A gyümölcsök termékínatára jellemző, hogy nem csupán friss élelmiszerként kerülnek a vásárlók kosaraiba. A gyümölcsök közül az eper, alma és körte több fajtája az érési idejének megfelelően, de a szőlő, naspolya, birs, szilva félék különösen meghatározó szerepet kapnak kínálatában, ami jól tükrözi a térség mezőgazdasági adottságait és hagyományait.

A friss zöldségek és gyümölcsök mellett rendszeresen megjelennek, natúr gyümölcslevek (bag in box) mézek, szörpök, feldolgozott lekvárok és gyümölcs sajtok is.

A pékáruk kínálatában a kézműves előállítás és a hagyományos technológiák iránti elköteleződést képviseli „a dombon túl” kisgazdaság. A kenyerek, péksütemények és egyéb sütőipari termékek kisüzemi műhelyből érkeznek, amelyet a készítőik Maguk kínálnak és ahol a hangsúly a minőségi alapanyagokon, a lassú érlelésen és az adalékanyagok minimalizálásán van. A pénteki piacnapra online előrendelést is biztosítanak, frissen sült termék biztosítására.

A feldolgozott füstölt húskészítményeket kínáló termelő a Letenyén nevelt mangalicák szabadtartásával és a jó minőségű takarmányozásnak köszönhetően egészségesek, jól fejlettek. Gondosan tartott és ellenőrzött állományt áldozatos munkával, hagyományos módszerekkel látják el és nevelik. A gazdálkodó számára fontos a családi hagyományaik megőrzése és folytatása mind az állattartásban, mind a készítményeik örökletes ízvilágú előállításában, mert csak így garantálható, hogy folyamatosan magas minőségű termékek kerüljenek a vevők elé.

A házi tejtermékek: joghurtok, sajtok 15 féle házi joghurt, friss, füstölt, gyúrt, érlelt, penészes, sajtok, házi túró, házi tejföl a dél-zalai Eszteregnyéről, egy kis tejműhelyből származik, amely 2014 óta működik. Magyar tarka és Jersey típusú teheneik legeltetési tartásúak, kiváló, egészséges tejet biztosítanak alapanyagként.

Hatások a helyi gazdaságra és közösségre

A termelők teljes köre a környező dél-zalai településekről érkeznek, valamennyien ökoszemléletnek megfelelő hiteles terméket kínálnak. Tevékenységükkel igazolják, hogy erősödik a város–vidék együttműködése, a térségi vonzerő, amely jó gyakorlattként való ismertséget eredményez.

A Piac a Kertben modellje más településeken is alkalmazható, mivel: alacsony infrastrukturális igénye, gyakorlatban a sátoztetős kínáló asztalok biztosításával. A további kellekekről a termelők gondoskodnak, rugalmasan alkalmazkodva helyi és időjárási adottságokhoz.

Tanulságok és tanulhatóság más települések számára

A nagykanizsai Piac a Kertben működése több olyan tanulságot hordoz, amely más települések számára is iránymutató lehet. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a piac közösségi funkciója legalább olyan meghatározó, mint gazdasági szerepe; a hitelesség és a személyes jelenlét kulcstényező a hosszú távú működésben; a modell kis léptékben is megvalósítható; valamint akkor fenntartható igazán, ha valós helyi igényekre épül.

E szempontok összességében jól érzékeltetik, hogy a Piac a Kertben működése túlmutat a hagyományos piaci funkción, és komplex közösségi térként értelmezhető. A közösségi szerep nem kiegészítő elem, hanem a működés egyik alapja: rendszeres találkozási lehetőséget biztosít különböző társadalmi csoportok számára, erősíti a személyes kapcsolathálókat, és hozzájárul a helyi társadalom kohéziójához. A vásárlás ebben a közegben közösségi élménnyé válik, ahol a beszélgetés, a tapasztalatcsere és az informális tanulás legalább olyan jelentős, mint maga a termékcsere.

A hitelesség és a személyes jelenlét szorosan kapcsolódik ehhez a közösségi működéshez. A termelők saját munkájukat, gazdálkodási gyakorlatukat és értékrendjüket közvetlenül képviselik, ami hosszú távon bizalmi viszonyt alakít ki a fogyasztókkal. Ez a bizalom nem csupán az egyes termékek minőségére vonatkozik, hanem a piac egészének működésére is kiterjed, stabil és visszatérő vásárlói kört eredményezve. A személyes jelenlét emellett lehetőséget teremt arra, hogy a fogyasztók jobban megértsék a helyi termelés sajátosságait, korlátait és értékeit.

A Piac a Kertben példája azt is igazolja, hogy a kis léptékű fejlesztések önmagukban is jelentős hatást gyakorolhatnak a helyi gazdaságra és a közösségi életre. A modell nem igényel jelentős infrastrukturális beruházást vagy kiterjedt intézményi háttérrel, mégis képes stabil működést és érzékelhető térségi hatást elérni. Ez különösen releváns azon települések számára, amelyek korlátozott erőforrásokkal rendelkeznek, ugyanakkor erős helyi termelői bázissal és közösségi potenciállal bírnak.

A hosszú távú fenntarthatóság alapja az, hogy a piac működése valós helyi igényekre épül, és folyamatos visszacsatolás mellett alkalmazkodik a termelők és a vásárlók elvárásaihoz. A kínálat, a működési rend és a szervezeti keretek nem külső minták mechanikus átvételén alapulnak, hanem a helyi adottságokból és tapasztalatokból építkeznek. Ennek köszönhetően a Piac a Kertben rugalmas, élő rendszerként működik, amely hosszú távon is képes megőrizni relevanciáját és közösségformáló erejét.

Plakát a „Piac a kertben” működéséről a Facebook oldalán (forrás: https://www.facebook.com/termeloi.nagykanizsa?locale=hu_HU)

Összegzés és végkövetkeztetések

A nagykanizsai Piac a Kertben helyi termelői piac olyan komplex jó gyakorlat, amely: erőssége a személyes jelenlét és hiteles szereplők bevonása.

A működés nem arctalan struktúrára épül, hanem olyan szervezőkre, termelőkre és önkéntesekre, akik saját tapasztalataikon keresztül képviselik a modellt.

Egyúttal hozzájárul a helyi gazdaság élénkítéséhez, erősíti a lokális közösségi kohéziót, támogatja a fenntartható területfejlesztési célokat, adaptálható modellként szolgál más települések számára.

A nagykanizsai Piac a Kertben sikerének egyik legfontosabb erőssége az emberléptékű, tudatosan kis volumenű működés, amely élesen elhatárolódik a hagyományos, tömegpiaci logikától. A piac nem mennyiségi növekedésre, hanem minőségi kapcsolatokra, bizalomra és hosszú távú fenntarthatóságra épít. Ez a megközelítés mind a termelők, mind a vásárlók számára kiszámítható, átlátható és stabil keretet teremt.

Kiemelkedő erősség a személyes jelenlétre és hitelességre épülő értékesítési modell. A termelők saját maguk képviselik termékeiket, így a vásárlás nem csupán gazdasági tranzakció, hanem párbeszéd és tudásátadás is. Ez a közvetlen kapcsolat növeli a fogyasztói bizalmat, erősíti a helyi termékek megbecsülését, és hozzájárul a tudatosabb, felelősebb fogyasztói magatartás kialakulásához.

A piac tudatosan kialakított belső szabályrendszere – például az az elv, hogy egy terméktípus egy termelőtől érhető el – olyan kiegyensúlyozott működést biztosít, amely csökkenti a termelők közötti versengést, és növeli az egyéni értékesítési esélyeket. Ez a gyakorlat hozzájárul ahhoz, hogy a résztvevő árusok számára a piac valódi jövedelemkiegészítő vagy megélhetési lehetőséget jelentsen.

A Piac a Kertben további erőssége a helyszín és a környezet tudatos megválasztása. A kertben zajló piac emberközeli, barátságos atmoszférát teremt, amely ösztönzi az időtöltést, a beszélgetést és a közösségi jelenlétet. A természetes környezet önmagában is érték közvetítő, és erősíti a fenntarthatósági üzenetet.

Módszertani szempontból különösen fontos, hogy a modell alacsony infrastrukturális és pénzügyi igényekkel működtethető. Nem igényel állandó épített piacteret, nagy beruházást vagy komplex intézményi háttérrel. A siker kulcsa sokkal inkább a közösségi alapú szervezés, az elkötelezett koordinátor jelenléte és a térségi szereplők közötti együttműködés. Ez teszi lehetővé, hogy kisebb településeken, korlátozott erőforrások mellett is adaptálható legyen.

A Piac a Kertben modellje egyszerre erősíti a helyi gazdaságot, a társadalmi kohéziót és a környezeti fenntarthatóságot, miközben kézzelfogható, mindennapi élményt nyújt a résztvevők számára. Nem csupán értékesítési felület, hanem tanulási tér, találkozási pont és identitáserősítő közeg, amely hosszú távon hozzájárul a város és térsége megtartóerejének növeléséhez.

Végkövetkeztetésként megállapítható, hogy a Piac a Kertben nem csupán piac, hanem a helyi fejlesztéspolitika egyik hatékony, alulról építkező eszköze.

Elérhetőség:

Honlap: https://www.facebook.com/termeloi.nagykanizsa?locale=hu_HU

Cím: 8800 Nagykanizsa, Szőlősgazda út 1.

Kapcsolat: Gerencsér Janka, +36 30 3329292; +36 93 346859; info@belokalista.hu

Forrás:

<https://www.termeloikosar.hu/>
<https://kornyezettudatoselet.hu/minden-ami-bio/biopiackok/#Zala%20megye>
https://www.facebook.com/termeloi.nagykanizsa/?locale=hu_HU
<https://www.facebook.com/termeloi.nagykanizsa/>
https://kataszter.zalapaktum.hu/piac_a_kertben_nagykanizsa/oldal/17
<https://www.programturizmus.hu/ajanlat-nagykanizsa-piac.html>
<https://szeretunkzala.hu/nagykanizsa-elso-termeloi-piaca-piac-a-kertben/>
<https://www.adombontul.hu/nagykanizsa/>

Nyíregyházi Kosár Közösség, mint jó gyakorlat

Bevezetés – miért fontosok a kosárközösségek?

Az elmúlt évtizedekben világszerte, így Magyarországon is egyre nagyobb figyelmet kapnak azok az alternatív élelmiszer-ellátási rendszerek, amelyek a globális, hosszú ellátási láncokkal szemben a helyi termelésre, a közvetlen kapcsolatokra és a közösségi együttműködésre építenek. A kosárközösségek ezek közül az egyik legstabilabb és legjobban adaptálható modellnek bizonyultak. Nem csupán értékesítési csatornát jelentenek a kistermelők számára, hanem tanulási terepet, közösségi élményt és szemléletformáló eszközt is a fogyasztók számára. Ebben a kontextusban kiemelt jelentőségű a Nyíregyházi Kosár Közösség, amely Magyarország egyik legkorábban létrejött, máig működő és stabil kosárközössége. A kezdeményezés jó példája annak, hogyan lehet egy civil alapú modell hosszú távon fenntartható, szakmailag hiteles és mások számára is adaptálható.

A Nyíregyházi Kosár Közösség létrejötte és háttere

A Nyíregyházi Kosár Közösség 2013-ban alakult, egy olyan időszakban, amikor Magyarországon még csak néhány hasonló kezdeményezés működött. A közösség létrehozását az a felismerés motiválta, hogy a helyi termelők nehezen jutnak piacra, miközben a városi fogyasztók egyre nagyobb igényt mutatnak a megbízható forrásból származó, helyi és szezonális élelmiszerek iránt. A kezdeményezés szervezeti hátterét a Helyben a Jövőnk Egyesület biztosítja, amelynek célja a helyi gazdaság megerősítése, a közösségi alapú megoldások támogatása és a fenntartható fejlődés elősegítése. Az egyesületi háttér különösen fontos, mert stabil jogi és szervezeti keretet ad a kosárközösség működéséhez, miközben megőrzi annak civil, közösségi jellegét. A közösség már indulásakor világos alapelveket fogalmazott meg: közvetlen kapcsolatot kíván biztosítani a termelők és a fogyasztók között; átlátható működésre és árképzésre törekszik; előnyben részesíti a helyi, elsősorban 50-80 km-es körzetből származó termékeket; valamint hangsúlyt fektet a közösségi részvételre és az önkéntességre.

Működési modell és mindennapi gyakorlat

A Nyíregyházi Kosár Közösség online rendelési rendszerre épülő, heti rendszerességgű működési modellt alkalmaz. A vásárlók egy webes felületen adják le rendeléseiket, majd a kijelölt napon – jellemzően hetente egyszer – személyesen veszik át az előre összeállított kosaraikat.

Ez a rendszer több szempontból is előnyös: a termelők előre látják a keresletet, így csökken a felesleg és az élelmiszer-pazarlás; a vásárlók pontosan tudják, honnan származik az ételük; a szervezők számára pedig tervezhető és kiszámítható logisztikai működést biztosít. A közösség jelenleg heti 150–200 családot szolgál ki, ami vidéki viszonylatban kifejezetten jelentős volumennek számít. A kínálatban friss zöldségek és gyümölcsök, pékáruk, tejtermékek, húсарuk, feldolgozott élelmiszerek, valamint kézműves termékek is megtalálhatók. A működés fontos eleme az önkéntesek bevonása: az átvételi pont működtetésében, a kommunikációban és a közösségi események szervezésében rendszeresen részt vesznek a tagok, ami erősíti a közösségi felelősségvállalást és a személyes elköteleződést.

A Nyíregyházi Kosár Közösség átvételhelye (Forrás: <https://shop.nyiregyhazikosar.hu/>)

Hiteles személyiségek és tudásátadás

A Nyíregyházi Kosár Közösség sikerének egyik kulcsa, hogy nem arctalan szervezetként, hanem személyes történeteken és tapasztalatokon keresztül jelenik meg. A Helyben a Jövőnk Egyesület és a kosárközösség koordinátorai tudatosan vállalnak szerepet szakmai fórumokon, képzéseken és ismeretterjesztő eseményeken. Ezek a szereplők hitelesen képviselik a modellt, mivel saját tapasztalataikból kiindulva tudnak beszélni annak működéséről; nemcsak a sikereket, hanem a nehézségeket és a tanulságokat is bemutatják; továbbá inspirációt adnak más települések számára hasonló közösségek indításához. Az ő bevonásuk különösen alkalmas ismeretterjesztő anyagok, esettanulmányok, interjúk és oktatási segédanyagok készítéséhez.

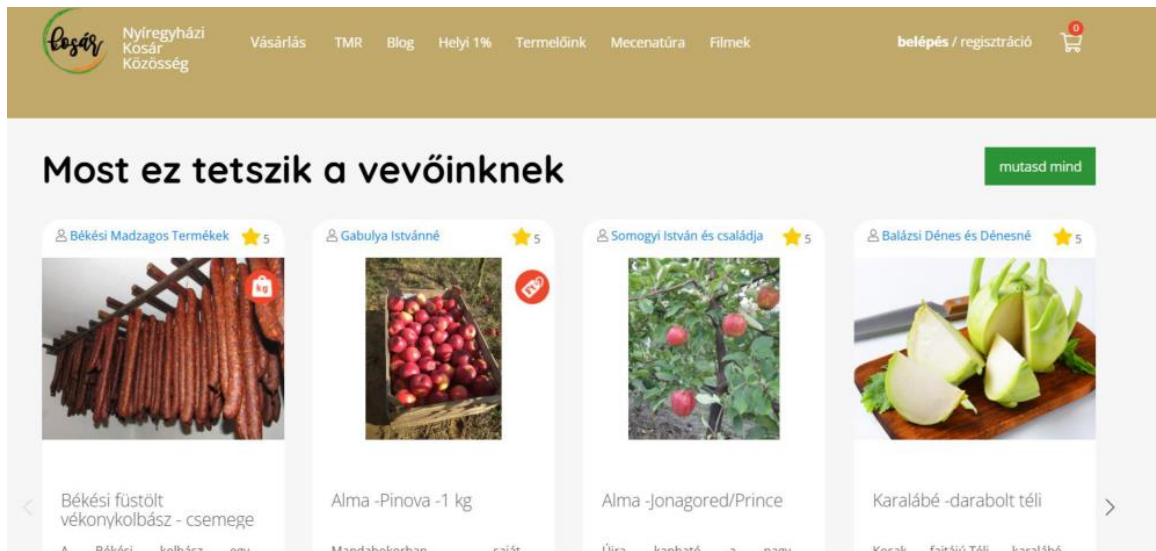
A Nyíregyházi Kosár Közösség működésének szakmai és közösségi alapjait Szép Éva és Zalatnay László szervezői munkája határozza meg, akik a vásárlói kapcsolattartás, valamint a közösségi és hálózati működés koordinálásán keresztül biztosítják a rendszer stabil működését. Küldetésük egy önszerveződő, bizalomra épülő helyi gazdaság kialakítása, amely nem csupán élelmiszer-elosztási modellként működik, hanem mintát ad egy tudatosabb, közösségi alapú társadalmi működésre. Tevékenységük középpontjában a heti rendszerességű, jól szervezett vásárlói napok állnak, amelyek olyan működési modellt képviselnek, amely más kosárközösségek számára is adaptálható. Munkájuk során kiemelt cél a helyi gazdaság erősítése, a termelők és vásárlók közötti bizalmi kapcsolatok újraépítése, valamint a környezettudatos szemlélet terjesztése. Jövőképük egy olyan stabil, egészséges élelmiszerellátási rendszer kialakítása, amely a természettel összhangban működik, és hosszú távon hozzájárul a helyi közösségek rezilienciájához. A közösség fejlesztésének következő lépéseként egy helyi termékekre épülő bolt létrehozásán dolgoznak, tovább erősítve a rövid ellátási láncok szerepét a térségben. Munkájukat a „Tisztán, emberségesen, összetartással” szemlélet vezérli.

Hatások a helyi gazdaságra és közösségre

A Nyíregyházi Kosár Közösség hatása túlmutat az élelmiszer-értékesítésen. A modell stabil jövedelmet biztosít a kistermelők számára, erősíti a fogyasztók tudatosságát, közösségi találkozási pontot teremt, és hozzájárul a helyi identitás és bizalom erősödéséhez. A közösség hosszú távú fennmaradása azt mutatja, hogy a modell gazdaságilag életképes, társadalmilag hasznos és környezeti szempontból is kedvező.

Jó gyakorlatként való alkalmazhatóság

A Nyíregyházi Kosár Közösség kiválóan alkalmas arra, hogy jó gyakorlatként jelenjen meg szakmai és ismeretterjesztő anyagokban, mivel több mint egy évtizedes működési tapasztalattal rendelkezik, vidéki környezetben is bizonyította életképességét, világos értékalapokra és átlátható működésre épül, valamint személyeken keresztül, élményszerűen mutatható be.

A Nyíregyházi Kosár Közösség honlapja (forrás: <https://shop.nyiregyhazikosar.hu/>)

Tanulságok és tanulhatóság más térségek számára

A Nyíregyházi Kosár Közösség tapasztalatai alapján több olyan általános tanulság fogalmazható meg, amelyek más települések, térségek számára is relevánsak lehetnek. Az egyik legfontosabb következtetés, hogy a kosárközösségi modell nem pusztán technikai vagy logisztikai kérdés, hanem elsősorban közösségszervezési és bizalmi folyamat. A hosszú távú működés alapja a személyes kapcsolatokra épülő rendszer, ahol a termelők és a fogyasztók egyaránt részesei a közös értépteremtésnek. Fontos tanulság továbbá, hogy a stabil jogi és szervezeti háttér – jelen esetben egy civil egyesület – jelentősen növeli a fenntarthatóságot. Ez lehetővé teszi pályázati források bevonását, szakmai partnerségek kialakítását és a tudatos tervezést. A Nyíregyházi Kosár példája azt mutatja, hogy egy kosárközösség akkor válik valódi jó gyakorlattá, ha képes túllépni az informális működésen, miközben megőrzi közösségi jellegét. Ismeretterjesztő és oktatási szempontból a Nyíregyházi Kosár Közösség különösen alkalmas esettanulmányként való feldolgozásra. A több mint egy évtizedes működés során felhalmozott tapasztalatok jól strukturálhatók, és világosan bemutatathatók a fejlődési szakaszok: az indulás nehézségei, a közösség bővülése, a működési modell finomítása és a stabilizáció.

A Tudatos Minősítési Rendszer (TMR) mint kiemelt erősség

A Nyíregyházi Kosár Közösség egyik legnagyobb erőssége a Tudatos Minősítési Rendszer (TMR) alkalmazása, amely a tudatos fogyasztást nem elvont elvként, hanem konkrét, értelmezhető szempontok mentén teszi mérhetővé és átláthatóvá a vásárlók számára. A rendszer – ahogyan az a bemutatott képen is jól látható – több dimenzióban segíti a döntéshozatalt: figyelembe veszi a termék előállításának helyét és a helyi gazdaságra gyakorolt hatását, az alapanyagok eredetét, a termesztési és feldolgozási mód minőségét, valamint a csomagolás révén keletkező hulladék mértékét.

					
	Helyi tulajdonlás	Alapanyag származási helye	Termelés módja	Feldolgozás módja	Hulladékképződés
5	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	A fő alapanyag helyi vagy saját termesztésű	Biodinamikus, bio, ökológiai kisgazdaság	Elsődleges feldolgozású kézműves termékek, melyek pótszereket nem tartalmaznak	Csomagolásmentes, vagy többszörös csomagolású (pl. üveg, fagyástartó)
4	Szomszédos megyék	A fő alapanyagok magyar eredetűek	Kistermelői gazdaság (szerves talajvédelem, és biológiai növényvédelem)	Tartósításként fogyasztás vagy hőkezelés alkalmazása	Szükséges csomagolás, mely megőrzi lebontható, anyagában újrahasznosítható (pl. papír, alumínium doboz)
3	Dunán inneni régió	Az összetevők kis mértékben származnak külföldi forrásból	Precíziós gazdálkodás	Pótlanyagokat tartalmazó élelmiszeripari termékek (pl.: ízfokozó, allagjavító)	Szükséges, de nem újrahasznosítható (pl. polisztirol)
2	Magyarország	Az alapanyag jelentős része külföldi	Konvencionális nagyipari gazdálkodás	A pótlanyagok túlsúlyban vannak az alapvető összetevőkhöz képest	Szükségtelen csomagolás
1	Külföld	Külföldi eredetű alapanyagok	Genetikailag módosított termények termesztése	Genetikailag módosított összetevők is találhatók a termékekben	Tartósított csomagolt anyagokat használó csomagolás (pl. tetrapack), vagy anyagában nem újrahasznosítható (polisztirol)

A Nyíregyházi Kosár Közösség TMR rendszere (Forrás: <https://shop.nyiregyhazikosar.hu/>)

Ez a megközelítés egyedülálló módon kapcsolja össze az ismeretterjesztést és a gyakorlati vásárlást: a fogyasztó nem csupán terméket választ, hanem egyben tanul is a fenntarthatóság különböző aspektusairól. A TMR vizuális és logikai felépítése közérthető, így széles vásárlói rétegek számára teszi hozzáférhetővé a tudatos fogyasztás szemléletét. A rendszer alkalmazása jelentősen növeli a közösség hitelességét és átláthatóságát, miközben erősíti a termelők és vásárlók közötti bizalmat. Ezáltal a TMR nem csupán kommunikációs eszköz, hanem a Nyíregyházi Kosár Közösség működésének szerves része, amely egyértelműen hozzájárul ahhoz, hogy a kezdeményezés jó gyakorlatként és esettanulmányként is bemutatható legyen. A Nyíregyházi Kosár Közösség működésének egyik különösen innovatív és előremutató eleme a Mecenatúra program, amely a közösségi finanszírozás és a társadalmi felelősségvállalás eszközeivel járul hozzá a kezdeményezés hosszú távú fenntarthatóságához. A mecenatúra nem hagyományos adománygyűjtési forma, hanem olyan értékalapú támogatási rendszer, amely lehetőséget teremt arra, hogy a közösség tagjai és támogatói aktívan részt vegyenek a helyi gazdaság és a tudatos fogyasztás ügyének előmozdításában. A program alap gondolata abból a felismerésből fakad, hogy a közösségi alapon működő élelmiszer-ellátási rendszerek – mint amilyen a Nyíregyházi Kosár Közösség is – nem kizárólag piaci logika mentén szerveződnek. Működésük során olyan társadalmi és környezeti értékek jönnek létre, amelyek nem mindig jelennek meg közvetlen bevétel formájában, mégis elengedhetetlenek a közösség fennmaradásához. A mecenatúra ezt az értékteremtő munkát ismeri el és támogatja, lehetőséget adva arra, hogy az anyagi hozzájárulás a közösségi célok szolgálatába álljon. A Mecenatúra program többféle részvételi formát kínál. A támogatók élhetnek az SZJA 1%-os felajánlás lehetőségével, amellyel közvetlenül járulhatnak hozzá a közösség működéséhez és fejlesztéséhez. Emellett lehetőség van egyszeri vagy rendszeres anyagi támogatásra, illetve önkéntes munkával történő bekapcsolódásra is. A rendszer egyik sajátossága, hogy a nagyobb összegű támogatásokhoz – úgynevezett támogatói jegyekhez – közösségi előnyök is társulnak, például kedvezményes vásárlási lehetőség, amely egyszerre fejezi ki a támogatók megbecsülését és erősíti a közösséghez való tartozás érzését. A mecenatúra révén befolyó források nem csupán a mindennapi működés biztonságát szolgálják, hanem hosszabb távú fejlesztési célok megvalósítását is lehetővé teszik. Ide tartozik többek között a bevásárló közösségek hálózatosodásának támogatása, az ismeretterjesztő és szemléletformáló tevékenységek bővítése, valamint olyan új kezdeményezések előkészítése, mint egy állandó közösségi bolt létrehozása. Ezek a projektek mind azt a célt szolgálják, hogy a helyi termelők termékei minél szélesebb kör számára váljanak elérhetővé, és a tudatos fogyasztás gyakorlata a mindennapok részévé váljon. A Mecenatúra program közösségi jelentősége túlmutat az anyagi támogatáson. A támogatók – mecénások – nem pusztán finanszírozók, hanem a közösség aktív résztvevői, akik az értékválasztásukkal is hozzájárulnak a helyi gazdaság erősítéséhez. A „helyben maradó pénz” elve révén a támogatás közvetlenül visszaforgatódik a térségbe, erősítve a helyi termelőket, a foglalkoztatást és a közösségi kapcsolatrendszereket. Összefoglalva a Nyíregyházi Kosár Közösség Mecenatúra programja olyan jó gyakorlatként értelmezhető, amely sikeresen ötvözi a közösségi finanszírozás, a fenntarthatóság és a társadalmi felelősségvállalás szempontjait. A rendszer hozzájárul ahhoz, hogy a kosárközösség ne csupán működőképes maradjon, hanem fejlődni, tanulni és más közösségek számára is követhető mintává váljon. Ez a megközelítés különösen értékesé teszi a Mecenatúrát, mint esettanulmányi elemet a helyi gazdaságfejlesztés és a tudatos fogyasztás témakörében.

Összegzés és végkövetkeztetések – a Nyíregyházi Kosár Közösség erősségei

A Nyíregyházi Kosár Közösség ismertettett működése egyértelműen igazolja, hogy a kezdeményezés nem csupán egy helyi élelmiszer-értékesítési forma, hanem összetett társadalmi, gazdasági és szemléletformáló modell, amely több mint egy évtizede képes stabilan és hitelesen működni. Erőssége elsősorban abban rejlik, hogy a kosárközösségi modellt következetes értékalapúsággal, civil szervezeti háttérrel és tudatosan felépített eszközrendszerrel valósítja meg. Az egyik legfontosabb erősség a hosszú távú működőképesség és tapasztalat. A 2013 óta fennálló közösség bebizonyította, hogy vidéki környezetben is kialakítható és fenntartható olyan rendszer, amely heti rendszerességgel 150–200 családot lát el helyi termékekkel. Ez a volumen nemcsak gazdasági stabilitást jelez, hanem azt is, hogy a modell képes valódi, mindennapi alternatívát kínálni a hagyományos élelmiszer-beszerzési csatornákkal szemben. Kiemelkedő erősség a civil és közösségi alapokon nyugvó szervezeti háttér. A Helyben a Jövőnk Egyesület jelenléte biztosítja a működés átláthatóságát, jogi stabilitását és fejleszthetőségét, miközben a kosárközösség megőrzi közösségi jellegét. Ez a kettősség – intézményesült keret és élő közösség – ritka és különösen értékes kombináció, amely lehetővé teszi a hosszú távú tervezést, a tudásmegosztást és a pályázati, fejlesztési források bevonását is. A Nyíregyházi Kosár Közösség további markáns erőssége a tudatos fogyasztás következetes támogatása és oktatása. A Tudatos Minősítési Rendszer (TMR) révén a közösség nem csupán termékeket kínál, hanem értelmezési keretet ad a vásárlóknak döntéseikhez. A termékek helyi gazdaságra gyakorolt hatása, az alapanyagok eredete, a termesztési és feldolgozási mód minősége, valamint a csomagolás környezeti hatásai mind láthatóvá és értékelhetővé válnak. Ez a rendszer egyedülálló módon kapcsolja össze az ismeretterjesztést a mindennapi vásárlással, így a tanulás a gyakorlat részévé válik.

Szintén jelentős erősség a Mecenatúra program, amely a közösségi finanszírozás eszközeivel biztosítja a kezdeményezés társadalmi és gazdasági fenntarthatóságát. A mecenatúra túlmutat az adományozáson: lehetőséget ad arra, hogy a közösség tagjai és támogatói aktívan hozzájáruljanak a hosszabb távú fejlesztésekhez, az ismeretterjesztő tevékenységekhez és az új kezdeményezések előkészítéséhez. Ez a rendszer erősíti az elköteleződést, a közösségi felelősségvállalást és a helyi gazdaságba vetett bizalmat. A kosárközösség további erőssége a személyes jelenlét és hiteles szereplők bevonása. A működés nem arctalan struktúrára épül, hanem olyan szervezőkre, termelőkre és önkéntesekre, akik saját tapasztalataikon keresztül képviselik a modellt. Ez különösen alkalmassá teszi a Nyíregyházi Kosár Közösséget esettanulmányként, oktatási és ismeretterjesztő anyagok alapjául, mivel a bemutatás személyes történeteken és valós tanulságokon keresztül történhet. Végül, de nem utolsósorban, a Nyíregyházi Kosár Közösség egyik legnagyobb erőssége az adaptálhatóság és tudásmegosztási potenciál. A kialakított működési modell, az értékelési és minősítési eszközök, valamint a közösségi finanszírozás gyakorlata olyan tapasztalatcsomagot alkot, amely más települések és térségek számára is követhető mintát kínál. A közösség így nemcsak helyi szinten teremt értéket, hanem országos szinten is hozzájárul a kosárközösségi mozgalom fejlődéséhez. Összegzőként megállapítható, hogy a Nyíregyházi Kosár Közösség erőssége a komplexitásban és következetességben rejlik: egyszerre képes gazdaságilag életképes, társadalmilag hasznos és szemléletformáló módon működni. Ez teszi alkalmassá arra, hogy kiemelt jó gyakorlatként, tanulmány- és esettanulmány-szinten is bemutatásra kerüljön, valamint inspirációt nyújtson más helyi közösségek számára.

Elérhetőség:**Honlap:** <https://shop.nyiregyhazikosar.hu/>**Cím:** Nyíregyháza, Hatzel tér 7.**Kapcsolat:** Szép Éva: vevői kapcsolattartás +36 20 4705 784; Zalatnay László: média, bevásárló közösségek hálózata; +36 30 565 8049

Forrás:

<https://shop.nyiregyhazikosar.hu/>

https://www.facebook.com/nyiregyhazikosar/?locale=hu_HU

<https://kosarkozosseg.hu/nyiregyhazi-kosar-kozosseg/>

<https://shop.nyiregyhazikosar.hu/blog/2021/12/06/itt-kezd-az-ismerkedest>

<https://www.agroinform.hu/gazdasag/itt-a-magyar-valasz-a-gazdasag-valsagara-a-kosar-kozosseg-71388-001>

<https://magyarmezogazdasag.hu/2025/09/19/bevasarlo-kozossegek-osszehozza-a-kinalatot-es-a-keresletet/>

<https://xforest.hu/bevasarlo-kozosseg/>

<https://www.nak.hu/tajekoztatasi-szolgalatas/rel-egyuttmukodes/106848-bemutakoznak-a-bevasarlo-kozossegek>

<https://kosarkozosseg.hu/>

<https://kosarkozosseg.hu/halozat/>

<https://www.nak.hu/zold-tamogato-egység/109312-innovacio-es-egyuttmukodes-a-rovid-ellatasi-lancokert-rel-mentorok-haromnapos-kepzes-e-sumegen-2>

<https://kisleptek.hu/hirek/bevasarlo-es-kosarkozossegek-gyujtemenye-frissitve/>

<https://shop.vegtelenkosar.hu/blog/2022/11/17/mi-az-a-kosarkozosseg>

<https://magyarmezogazdasag.hu/2025/09/19/bevasarlo-kozossegek-osszehozza-a-kinalatot-es-a-keresletet/>

Patrónus Termelői és Kézműves Piac, mint jó gyakorlat

A helyi termelői piacok jelentősége

2023. július 8-án a pécsi, Búza téri piacon Dr. Nagy István Agrárminiszter személyesen foglalmazta meg, hogy a piacnak nagy szerepe van az élelmezésbiztonságban; továbbá az itt eladott terméknek sokkal kisebb az ökológiai lábnyoma, mint a távoli országokból érkező árunak. A Miniszter hangsúlyozta, hogy a piac megtartó erő a nagyon gyorsan identitását veszítő világban, a vásárló olyan minőséget, frissességet, sokszínűséget kap a piacokon, amit a konzumkultúrában nem.

A piac egyfajta bőséget, a természettel és a termelőkkel való elemi, élelmi kapcsolat lehetőségét is jelenti. A nagyvárosi, pécsi Búza téri és ehhez hasonló piacok nem csak beszerzési forrást, hanem közösségi teret is kínálnak, ahol lehetőség van a személyes kapcsolatokra. A vásárlónak lehetősége van érdeklődni az áruról, az előállítás körülményeiről, folyamatáról és megismerni magát a termelőt, kézművest. Az árusok is odafigyelnek a vásárlóra, az embert is keresik és megtalálják benne, megszólítják. Továbbá a hasonló beállítottságú tudatos vásárlóknak is egy találkozási tere, lehetősége a piac.

A helyi termék piac a nagyvárosban élő ember számára az egészséges élelmiszerek és a hasznos, csinos tárgyak beszerzési lehetőségein túl igazodási pontot is jelent, jelzéseket kaphat arról, hogy az adott területnek mik a jellegzetességei, milyen az időjárás, éghajlat.

A piacra látogató számára szellemi felüdülést, élményt nyújthat az a piaci portéka, mely a józan paraszti ész és a leleményesség ötvözeteként jön létre, mivel újabb és újabb fejlesztések, alkotások jelennek meg a kínálatban.

Mindezek miatt egy ilyen termelői és kézműves piac jelentősége, értéke messze túlmutat azon, hogy beszerzési forrás, áru- és pénzforgalmi tevékenység színhelye.

Búza téri piac (forrás: <https://www.facebook.com/pecspatronus>)

Patrónus Termelői és Kézműves Piac története

Dr. Óri László, a Baranya Vármegyei Közgyűlés elnöke a 2023. július 8-ai Búza téri ünnepi rendezvényen idézte fel a kezdeteket, miszerint a Búza téren 2012-ben Pécs akkori vezetésével sikerült a termelői piacok hagyományait visszahozni a városba, amelynek a későbbi, baloldali vezetése nem tartotta fontosnak, hogy támogassa a termelői piacot.

A korábbi városvezetés alatt, a kezdeti években rendelkezésre álltak sátrak, amiket a Patrónus Nonprofit szervezetként biztosított a működtetéshez. Később a szervezet Szövetkezetté alakult, aztán a sátrak, irodabútorok eltűntek, ezekre már nem lehetett számítani.

Varga Zsanett a helyi piac szervezésben 2017-től vett részt, 2019-től elnökként, mozgóként kulcsszerepet játszott. Ezekben az években 8-10 millió Ft-os évi támogatásban részesültek. Elmondása szerint 2022-2023-ra sikerült a működtetést megfelelően biztosítani, a korábbi nehézségeket kezelni (pl. a túlzott vállalásnak bizonyuló bölcsődei étkeztetéshez beszállítóként végzett feladatot befejezte).

A Patrónus Szociális Szövetkezetet a város eredetileg azért hozta létre, hogy a Pécsi Vásárcsarnokban egy komoly üzemeltetési szerepet vállaljon és a megmaradt áruk feldolgozását, savanyítását helyben végezze. Az eredeti tervekben a Pécsi Vásárcsarnok nagyobb területen és többféle kapacitással működött volna, ahol a Szövetkezetnek lényeges szerepet szántak. A városvezetés változtatása miatt a vásárcsarnok tervei átalakultak, s köztük a Szövetkezetre vonatkozó eredeti elképzelések is.

A szövetkezeti működés egy viszonylag kötött formát jelent, minden tranzakció után adóvonzat van, mindez együtt jár egy korlátolt pályázati, támogatási mozgástérrel. Ezért Zsanett – amint lehetősége nyílt rá, másfél év múlva – az általa vezetett Baranyai Termelőkért és Kézművesekért Egyesület elnökeként működtette a piacokat, nem a Szociális Szövetkezet kereteiben. Ebben az időben tudtak rendezvényeket szervezni és bevételeik keletkeztek. Utána a Szociális Szövetkezet vette át újra a piacok irányítását. Varga Zsanett 2025. december 31-én befejezte a Szövetkezetnél betöltött elnöki munkakörét, elmondása szerint a Szövetkezet átadáskor jó állapotban volt. Az elnökséget 2026. január 1-től többek között Tojzán Zoltán méhészlátja el.

A Kossuth téri piac (forrás: <https://www.facebook.com/pecspatronus>)

A Patrónus Termelői és Kézműves Piac működése, mint jó gyakorlat

A Patrónus Szociális Szövetkezet által, Pécs területén, 7626 Pécs, Búza tér 1. cím alatt rendszeresen működtetett termelői piac minden szombaton 7:00-tól 12:00-ig várja a vásárlókat, minden páros pénteken a Kossuth téren, minden páratlan pénteken a Mecsek Áruház előtt, ugyanezen időtartamban.

Egy-egy piac alkalmával 10-30 termelő és kézműves árusít, akik nagyon széles kínálatot biztosítanak, a legkülönbözőbb termékkategóriákban. Megtalálhatók a tejtermékek, zöldséggyümölcs, hústermékek, pékáruk, kézműves termékek, szörpök, gyümölcslevek, méz és mézkészítmények, tészták, gomba és gombakészítmények, tyúktojás, fűrjtojás és ezekből készült termékek, savanyúság félék, szószok.

Jelenleg több mint 130 partnerük van, közülük többen díjakat is nyertek már. Az árusító termelők és kézművesek között vannak kistermelők, őstermelők és helyi kézművesek is. A helyi termékek aránya az összes kínálatához képest 100 %, erre kiemelten figyelnek a szervezők és rendszeresen ellenőrzik. A vásárlói kör főként Pécs város tágabb környezetéből, Baranya vármegye területéről származik. A termelők csak Baranyából származnak, így határozták meg a részvétel feltételét. Ez alól egyetlen kivétel van, a kézműves, esztergályos Kásler Péter, aki Bonyhádról érkezik, aki munkásságával kiváló színvonalat képvisel, egyedülálló kínálatot biztosít faragott, esztergált fa tárgyakból.

A Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatához tartozó Szövetkezet a termelőkkel és kézművesekkel termelői szerződésben áll, kisebb összegű helypénzt szed. Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata a Szövetkezettől helyiség bérleti díjat szed. Ezen felül mosdó, villanyáram használati díjat, iparüzési és társasági adót fizetnek. Ez 6-800 ezer Ft/év, támogatást nem kapnak.

A piac helyet teremt a személyes kapcsolattartás és értékesítés lehetőségére, a vevői visszajelzések közvetlenül meg tudnak történni. Ez a személyes piac házhozszállítási lehetőséget nem kínál.

Az árusítóknak szükséges a megfelelő infrastruktúra biztosítása saját maguknak: sátor/pavilon, asztal, esetleg hűtő, tárolási, raktározási lehetőségek.

Varga Zsanett elmondása szerint 2022-23 között sikerült a piacról a kereskedőket kiiktatni egy olyan rendszer kialakításával, amiben csak meghívásos alapon kerülhettek be a termelők. Ez jelenleg is így működik, a megfelelő engedélyek ellenőrzésén túl pedig a szervező saját utánajárása alapján gyűjt információkat a termelőkről, azok hitelességéről.

A szervezet közösségi oldalán a piacokat, ünnepek előtti alkalmakat hirdetésben teszik közzé, az adott nap reggelén pedig helyszíni fényképekkel, a megjelent termelők és kézművesek felsorolásával, portékáikról szóló ismertetővel üzennek a potenciális vevőknek, hogy kikre, mikre lehet számítani kilátogatás esetén. Ezek a kis híradások alkalmasak arra is, hogy szélsőséges, kellemetlen időjárási körülmények esetéről tudósítsanak, esetleg gyorsabb elpakolásra hívják fel a figyelmet.

Az Uránbányász téren a nagy fák lombja árnyékot biztosít a rendkívül meleg nyári napokon, míg a Kossuth téren és a Búza téren igen kellemetlen lehet a térkő felmelegedése. A forróság többször a tér jelentős kiüresedéséhez, rövidebb ideig tartó piaci működéshez vezetett az elmúlt nyarakon. A helyzet javítása érdekében dr. Őri Zsuzsanna Baranya vármegyei MNVH munkatárs 2023-ban faültetést kezdeményezett, mely határára Kővári János helyi önkormányzati képviselő közbenjárásával 6 fát ültetett a tere a Biokom NKft., ezáltal az árnyékos árusítóhelyek száma, területe növekedett.

A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara az Év Kereskedője Díjjal ismerte el a Patrónus Szociális Szövetkezet munkáját.

Az Uránvárosi Piac (forrás: <https://www.facebook.com/pecspatronus>)

A szervező személye

Mivel Varga Zsanett, a Patrónus Szociális Szövetkezet igazgatóságának elnökeként évekig, 2025. december 31-ig végezte ezt a munkát, ezért a személyes interjú alanyaként Ő szerepelt. Szakmai, emberi indíttatása, elhivatottsága jól kirajzolódik életrajzából. Borsodból származik egy kistelepülésről, ahol csodálatos természeti környezet vette körül, a családban a kerti gazdálkodásból származó termékek, termények közös fogyasztása nagyon kedves emlékei között vannak. Nagyszüleivel a gombászás is rendszeres elfoglaltságai közé tartozott. Később nagypapájával a piaci közvetítő-kereskedésben, értékesítésben vett részt és kislányként, kamaszként a kofákkal hosszú időt töltött. Végzettsége kertészmérnök. Saját étkezésükhöz nagy mennyiségben használnak kistermelői alapanyagokat. Édesanyja védőnő, tudatos életmód témák iránt fogékony, ő maga sportolt, fiatal felnőttként életmód és szabadidő egyesületekkel foglalkozott. Később a sportközösségi szervező tevékenysége változott, a helyi termékek irányába fordult. Önkéntes munkásként kezdett ezzel foglalkozni, családja támogatását élvezte közben. Másfél évig az Egyesülete szervezte a piacokat, nem a Szociális szövetkezet. Ebben az időben tudtak rendezvényeket szervezni és bevételeik keletkeztek. Utána a Szociális Szövetkezet vette át újra a piacok szervezését. Elmondása szerint a termelőktől több bevételre nem lehet számítani, ezáltal a források korlátozottak, számára érdektelenné vált ez a munka, így 2025 végén lemondott a Szövetkezet elnökségéről. Zsanett kizárólag az Egyesületével kíván a továbbiakban dolgozni. Az új szervező, szervezők a munka kezdeti szakaszában vannak.

Elérhetőség:

Honlap: <https://www.facebook.com/pecspatronus>

Cím: 7621 Pécs, Kossuth tér hrsz 17454

7626 Pécs, Búza tér 1.

7633 Pécs, Uránbányász tér

Kapcsolat: Varga Zsanett REL szervező, +36 70 322 7093, vzsanett@gmail.com Tojzán Zoltán, +36 30 202 0301, patronus.pecs@outlook.hu

Forrás:

Személyes interjú

Facebook- Patrónus Szociális Szövetkezet <https://www.facebook.com/pecspatronus/>

<https://www.bama.hu/helyi-gazdasag/2022/01/nepszeruek-a-pecsi-termeloi-piacok-es-a-jo-minosegu-helyi-termek>

<https://pbkik.hu/2022/10/03/del-dunantuli-gazdasag/minden-piacnak-lelke-van-a-patronus-piacokra-ez-fokozottan-igaz/>

<https://kormany.hu/hirek/nagy-istvan-a-kormany-nal-kozeppontban-van-a-videki-életforma-megorzése>

Pécsi Kosárközösség, mint jó gyakorlat

A rövid ellátási láncok jelentősége

Napjaink globalizált társadalmi-gazdasági folyamatai számos anomáliával terheltek. Ilyen anomália többek között a termékek messzire történő szállítása, a környezetszennyezés, a személyes bizalmi viszony eltűnése az eladó és a vevő között. A globális szinten szervezett ellátás sebezhetőségére is rávilágította a Covid19-világjárvány okozta válság, mely sokszerűen érte a világ gazdaságát. A globális szintű problémák rámutatnak arra, hogy a helyben előállított termékek – kiemelten az élelmiszerek – előállítása és értékesítése stratégiai fontosságú a nemzetgazdaság számára. A rövid élelmiszerlánc világszinten elterjedt értékesítési forma, mely egy válasz lehet a globális szinten szervezett kereskedelemben tapasztalható anomáliákra.

Kujáni (Kápolnai Zsombor 2023-as PhD dolgozatában) a rövid élelmiszerláncot a következőképpen határozta meg: „A termelők, a fogyasztók és a vidékkel foglalkozók, ott élő lakosok újra kialakuló hálózata, amely egy megújuló és lerövidült élelmiszer-termelési, feldolgozási-, értékesítési- és fogyasztási rendszert jelent.

A rövid ellátási lánc (REL) elemei között a bevásárló közösségek egy jelentős csoportot képeznek, Kápolnai Zsombor 2023-ban tudományos munkájában 42 bevásárló közösséget tárt fel, amelyek az elmúlt években Magyarországon megkezdtek működésüket.

A Pécsi Kosárközösség küldetése

A Pécsi Kosárközösség Rövid Ellátási Lánc szervezéssel foglalkozik, a helyi termelőktől közvetlenül a vásárlóhoz juttatja el a helyben megtermelt és előállított termékeket.

Ezen a rendszeren keresztül hetente több, mint 200 pécsi család asztalára kerülnek friss, helyi és szezonális termékek – közvetlenül a gazdáktól. A Pécsi Kosárközösség nemcsak egy bevásárlási lehetőség, hanem egy közösségi élmény és fenntartható megoldás is, amelyben a vásárlók és termelők valóban egymásra találnak.

A Pécsi Kosárközösséget a Közelítő Egyesület hozta létre 2020-ban, mely szervezet facilitálja a termelők közti együttműködéseket, az ökológiai termesztési módszerekre való átállást. Továbbá támogatja és szervezi a helyi termékek étteremben való erőteljesebb megjelenését.

A Közelítő Egyesület küldetését az alábbiak szerint fogalmazza meg honlapján:

„Kölcsönösségre, együttműködésre, információ-, tudás- és erőforrás-megosztásra épülő helyi gazdaság létrehozásáért dolgozunk. Olyan élelemrendszerek fejlesztésére és működtetésére fókuszálunk, amelyek sokszínűen támogatják az élelemtermelő gazdákat, hosszútávon hozzájárulnak a biztonságos és széles rétegek számára a jó minőségű hazai élelemhez, és támogatják a gazdák ökológiai művelésre való átállását.”

Céljaik, munkájuk megvalósítása során az alábbi értékeket, elveket tartják szem előtt:

- Átláthatóság és felelősség: az élelem előállítása és az élelmiszerlánc szervezésében résztvevő felek átláthatósága.
- Beleszólás, részvételiesség: a termelők és fogyasztók részvételükkel közösen tervezhetik és alakíthatják a rendszert.
- Fenntartható élelmiszer: ennek célja, hogy a jelenben biztosítsa az élelemellátást, a jövő generációi számára pedig az egészséges élelem előállításához szükséges természeti és társadalmi ökoszisztémát.
- Közösségek: olyan élelemgazdaság kialakítása, amely az aktív szerepvállalásra és a közvetlen kapcsolatokra épül, a közösségek megerősödésére szerveződik.

A szervezők büszkéek rá, hogy a Szociális Ágazatban Dolgozók Szakszervezetével együttműködve kis, közepes méretű gazdaságokat kötnek össze a szociális ágazatban dolgozókkal. Ez egy zárt értékesítési lánc, amelyben a termelők kiszámítható, a felvásárlási áraknál kedvezőbb áron tudják értékesíteni termékeiket, a szociális ágazat dolgozói pedig egészséges, megfizethető élelmiszerekhez juthatnak.

A Pécsi Kosárközösség átvadó helysége (forrás: <https://pbkik.hu/2021/03/02/deldunantuli-gazdasag/pecsi-kosar-kozosseg-a-mukodes-alapja-az-eros-bizalom/>)

Pécsi Kosárközösség mozgatói, történetük

Radnóti Zsolt a Pécsi Kosárközösség egyik kulcsfontosságú alapítója, szervezője és vezetője. Zsolt aktívan részt vesz a szervezet működtetésében, beleértve az új helyszínek keresését és a bizalmi alapú értékesítési rendszer fejlesztését.

Korábban a helyi termelői piac szervezői között volt és fontosnak tartotta a REL fejlesztéseket. A Kosárközösségek indítása képzésre 2 másik lelkes alapítóval együtt mentek el. A képzés után helyi beszélgetéssorozatot indítottak, amelyeken rengeteg érdeklődő jelent meg. A 2020-as koronavírus-járvány kitörésekor a már működő közösségi oldal csoportjukba folyamatosan tették ki a termelői házhozszállítási lehetőségeket, így már indulás előtt kialakult egy vásárlói közösség. 2020. július 3-án a korlátozások feloldása után tudták megtartani az első átvadónapukat, azóta, immáron közel 6 éve működik a kezdeményezés.

Szervesen kapcsolódik hozzájuk a SZÉL, a Szolidáris Élelmiszer Logisztika csapata, akik terveznek, szerveznek, gondozzák és fejlesztik a termelői hálózatot, fogyasztói közösségeket vonnak be, összefogják a csapat munkáját, adminisztrálnak és ellenőriznek. Ha szükséges, újragondolják a csapat részvételével a folyamatokat. Online felhívásuk alapján 2025 nyarán még keresték a csapat „kapitányát”, hogy megtalálták-e, jelenleg még nincsen információk.

A Pécsi Kosárközösség csapata (Forrás: <https://pbkik.hu/2021/03/02/del-dunantuligazdasag/pecsi-kosar-kozosseg-a-mukodes-alapja-az-eros-bizalom/>)

Pécsi Kosárközösség, mint jó gyakorlat működési modellje

Az alapvető adatok megadása után könnyen leadható a rendelés a honlapon. A kínálatról a regisztrált vásárlók heti értesítést kapnak e-mail formájában. Rendelni hétfő estétől szerda reggelig lehet a helyi termelők gazdag kínálatából, az átvétel személyesen történik, az összeállított kosarak formájában, pénteken az átdóponon, melynek címe: Pécs, Majorossy Imre utca 36.

Az átvételkor a termelők által kiállított nyugtát kapják meg a vásárlók, csak készpénzzel lehet fizetni.

Átlagban 60-70 gazda termékeit lehet megrendelni, közel 600 féle termék érhető így a rendelési felületen. Az egyes termelők kínálata szezonálisan változik, éves szinten több mint 100 helyi termelővel működik együtt a Pécsi Kosár csapata.

A honlapon kiváló lehetőség van arra, hogy a termelőkről információkat szerezzünk, ahogy a termékekről is fényképes, szöveges ismeretek találhatók.

Kézműves termékek kivételével viszonylag széles termékkategóriákból lehet rendelni, kínálnak zöldségeket, gyümölcsöket, tejtermékeket, tojást, húsárut, péktermékeket, mézet, aszalványokat, savanyúságokat, szörpöket, fűszereket és gyógynövényeket.

A termelőkkel együttműködési megállapodás szerint állnak kapcsolatban, köztük egyéni gazdákkal, kistermelőkkel, családi gazdaságokkal és néhány vállalkozással. A termelők kiválasztásánál fontos számukra az átláthatóság és a nyitottság a szoros együttműködésre, az együtt gondolkodásra. Előnyben részesítik az ökológiai gazdálkodást és az ahhoz közeli termelési módokat folytató gazdákat, de az sem kizáró ok, ha valaki konvencionális módon gazdálkodik.

A helyi termékek aránya 90 százalékban Baranyából, a fennmaradó tíz százalék Bács-Kiskun vármegyéből származik. Növényvédelmi termékminősítés alapfeltétel a termelőtől, de alkalmazott termékminősítésük, pl. bio, vagy Helyi Termék védjegy nem áll rendelkezésükre.

A vásárlók többsége harmincas-negyvenes éveiben jár, többnyire kisgyermekes családok. Közös bennük, hogy tudatosan gondolkoznak, fontos nekik, hogy ismerjék a termelőket és a megvásárolt élelmiszer forrását. Vásárlói célcsoportjuk a lakosság, egyéb közösségek, pl. munkahelyi, esetenként éttermek.

Vásárlói visszajelzéseket személyes átvételkor, valamint GDPR online módszerrel gyűjtenek.

Ebben a rendszerben nem elvárás az elköteleződés, nem kell minden héten rendelni. Biztosan tudhatja a vásárló, hogy jó minőségű, közeli forrásból származó élelmiszerhez jut, továbbá sokuknak fontos az is, hogy a helyi gazdákat, termelőket támogatják.

Az árak összehasonlításából az az általános következtetés vonható le, hogy a pécsi kosár vásárlói az éves átlagot nézve nem költenek többet a zöldség-gyümölcs vásárlásra, mint a nagy üzletláncokat előnyben részesítők.

Lényeges előnyként említhető a kevesebb a csomagolóanyag, rövidek a szállítási távolságok és a szezonális termeléssel mérsékelt a környezetterhelés is.

A kosárközösség működtetéséhez 15 aktív fővel és 20-25 önkéntessel rendelkeznek. Az önkéntesekkel történő munkaszervezés a csapat számára folyamatos feladatot jelent, a honlapon a munkára jelentkezés nyitva áll. Kapcsolatban állnak több kosárközösséggel, a Szolidáris Gazdasági Központtal, az Agro Ökológiai Hálózattal.

A környezetbarát megoldásokat illetően a csomagolás vonatkozásában több változatot és többször használatos csomagolást alkalmaznak.

A készleteket elektronikusan tartják nyilván, többféle szoftvert használnak, melyek között saját fejlesztés is megtalálható. A közösség a nyílt forráskódú Open Food Network platformot használja a rendelések kezelésére.

Fejlődési lehetőségek

A meglévő termelők portfóliójának koordinációja folyik. Az elsődleges célja ennek a munkának az, hogy a következő téli időszakban rendelkezésre álljon a jelenleginél 3-4-szer több friss zöldség és betárolható termék. Épül az együttműködés a borsodi Kiút programhoz hasonló helyi szereplőkkel (Hegyháti Gyermeksegély program), ahol hátrányos helyzetű településeken egyre több család száll be a zöldségtermesztésbe, mentorációs és logisztikai támogatással. További cél az „alvó” gazdák bevonása, akik korábban többet termeltek, s földjeik egy jó része nem áll művelés alatt.

A vásárlók igénylik a vegyszermentes árukat. A termékportfólióból számos termékkör hiányzik még (pl. fűszerpaprika, fűszerek), és számos szegmensben is van bővíteni való (hústermék). A hiányzó termékekre a lehető legegyszerűbb forrást kutatják Pécsi Kosárközösség szervezői.

Támogatóik és partnereik a honlapon vannak feltüntetve, köztük alapítványt, civil szervezeteket, Európai Unió forrást is találunk.

A Pécsi Kosárközösség (forrás: A www.pecsikosar.hu honlapja)

Elérhetőség:

Honlap: www.pecsikosar.hu ; <https://www.facebook.com/pecsikosar>

Cím: 7625 Pécs, Majorossy Imre u. 36.

Kapcsolat: Radnóti Zsolt szervező, Tóth Róbert informatikus adminisztrátor, +36 70 151-5004, +36 50 125 9970, info@pecsikosar.hu

Forrás:

Kápolnai Zsombor: Helyi termékek értékesítése bevásárló közösségben Magyarországon, PhD értekezés, Gödöllő, 2023

www.pecsikosar.hu

<https://kosarkozosseg.hu/pecsi-kosar-kozosseg/>

<https://pbkik.hu/2021/03/02/del-dunantuli-gazdasag/pecsi-kosar-kozosseg-a-mukodes-alapja-az-eros-bizalom/>

<https://tudatosvasarlo.hu/hogyan-mukodik-a-pecsi-kosar-egy-kozossegi-sikertortenet/>

Személyes interjú

Szadai Községi Piac - Őrbottyáni Termelői Piac, mint jó gyakorlat

A rövid ellátási láncok jelentősége

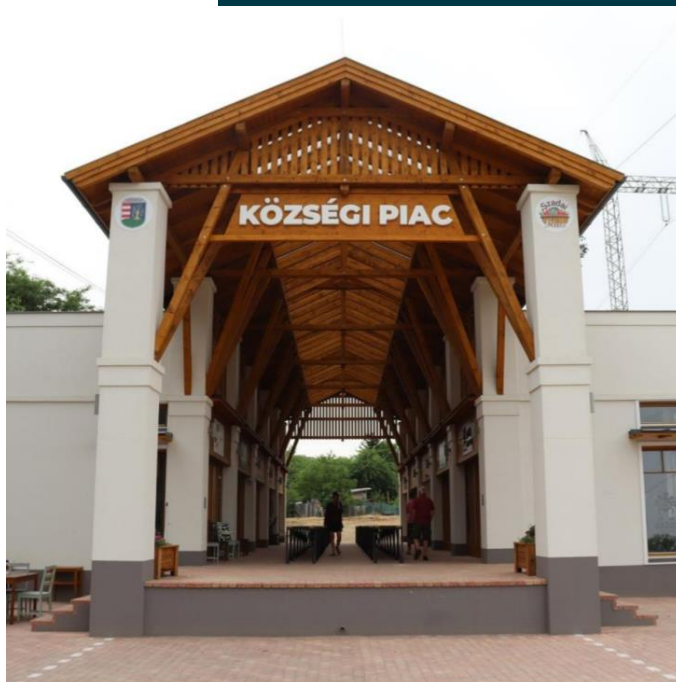
A világot behálózó kereskedelem lehetővé tette az addig ismeretlen termékek, egzotikus élelmiszerek behozatalát, mellyel az embereknek lehetősége nyílt bővíteni fogyasztásukat. Viszont ezzel együtt a multinacionális kereskedelmi hálózatok olyan élelmiszereket is távoli kontinensekről szereztek be, és szereznek be ma is, melyek itthon is megteremnek, viszont az import termékek esetében még a szállítási költségek kifizetése után is alacsonyabb lehet a beszerzési ár, mely jelentős többlet haszonnal kecsegteti a kereskedőket.

Ennek a folyamatnak a veszélyeit felismerve számos nemzetközi mozgalom indult útra, melyek igyekeztek a fogyasztók figyelmét felhívni a hosszú szállítás környezetszennyező hatásaira, a bizonytalan eredetű, ellenőrizetlen technológiával termelt élelmiszerek egészségkárosító tényezőire. Az elmúlt 5-10 évben egyre növekvő fogyasztói igény mutatkozott a közvetlenül a termelők, vagy kizárólag egy közvetítő által értékesített élelmiszerek iránt az Európai Unióban, így Magyarországon is. A téma jelentőségét bizonyítja az is, hogy az Európai Unió már 2014-2020-as időszakra kidolgozott vidékfejlesztési politikája a korábbinál jóval nagyobb hangsúlyt helyezett a rövid ellátási láncok – REL – fejlesztésére. Célként fogalmazták meg a helyi, illetve az elérhető legközelebbi beszerzési források preferálását.

Az Európai Unió kiemelten támogatja a vidékfejlesztés területét, segíti az agrárium és a vidéki gazdaságok megerősítését. A helyi termék piacok fejlesztése összhangban áll az Európai Unió 2021–2027 közötti programozási időszakának kiemelt célkitűzéseivel. A Vidékfejlesztési Program egyik kiemelt célterülete az élelmiszerlánc szervezése, a rövid ellátási láncok fejlesztése. Kormánypolitikánk alapján helyi önkormányzatok igényei szerint különféle nagyságú településeken épültek helyi termék piacok.

A tárgyi feltételek biztosítását követően jól látható, hogy a működtetés szervezése több irányúan lehet sikeres: civil kezdeményezésre egyesületi háttérrel, azonban számottevő a települési önkormányzatok gazdálkodási- és eszköz-, valamint humánerő biztosítási szerepvállalása. A helyi termékpiacok olyan értékesítési formák, ahol az élelmiszerek helyben előállítottak, az értékesítő maga a termelő, és a kínált termékeket saját maga termeli, neveli vagy dolgozza fel. A fenntartható működéshez elengedhetetlen az önkormányzatok, civil szervezetek, helyi termelők és vállalkozók, valamint oktatási és közművelődési intézmények együttműködése. Az önkormányzatok elsősorban a keretfeltételek biztosításával, a kommunikáció támogatásával és a jó gyakorlatok integrálásával járulnak hozzá a piacok sikeréhez.

A helyi termékek vásárlása gazdasági, környezeti és társadalmi szempontból egyaránt előnyös: erősíti a helyi gazdaságot, csökkenti a környezeti terhelést, támogatja a szezonális fogyasztást, és hozzájárul a biológiai diverzitás megőrzéséhez. A helyben termesztett élelmiszerek frissebbek, gyakran jobb ízűek, és közvetlen kapcsolatot teremtenek a termelő és a fogyasztó között. Minden helyi termék mögött egy helyi történet áll, amely erősíti a közösségi kötődést és a bizalmat.

A Szadai Községi Piac helyszíne (Forrás: <https://www.facebook.com/Szadapiac>)

Szadai Községi Piac létrejötte és intézményi beágyazottsága

A Szadai Községi Piac Szada településen, az Ősz utca 4. szám alatt működik, önkormányzati kezdeményezés és fenntartás mellett. A piac létrehozása tudatos településfejlesztési döntés eredménye volt, amely a helyi gazdaság megerősítését és a közösségi terek fejlesztését egyaránt célozta. Az önkormányzati háttér nem pusztán infrastruktúrát biztosít, hanem stabil jogi, szervezeti és működési keretet is teremt a piac számára.

Ez a háttér több szempontból meghatározó jelentőségű. Egyrészt kiszámítható működési feltételeket garantál, ami növeli a termelők biztonságérzetét és hosszú távú elköteleződését. Másrészt lehetővé teszi, hogy a piac ne alkalmi vagy informális kezdeményezésként működjön, hanem a település intézményrendszerébe integrált, tartós gazdasági és közösségi struktúraként. Az önkormányzati szerep a keretfeltételek biztosításában, az üzemeltetés koordinációjában és a működés szervezettségében jelenik meg, miközben a piaci tevékenység közvetlenül a termelők kezében marad.

Az önkormányzati beágyazottság különösen azért tekinthető a modell egyik erősségének, mert egyensúlyt teremt az intézményi stabilitás és a közösségi jelleg között. A piac nem válik bürokratikus vagy túlzottan formalizálttá, ugyanakkor nem is kiszolgáltatott kizárólag civil kapacitásoknak. Ez a kiegyensúlyozott struktúra hozzájárul a működés folyamatosságához és hosszú távú fenntarthatóságához.

A Szadai Községi Piac létrehozása és működtetése szorosan kapcsolódik Molnár Csaba piacfelügyelő munkájához, aki 2021 májusában kapott megbízást az újonnan létesített piac beindítására. A kezdeti időszakot jelentős kihívások jellemezték, hiszen a piac elindítása a koronavírus-járvány utóhatásainak időszakára esett, valamint a szezonális ingadozások is nehezítették a stabil működés kialakítását. Ennek ellenére már a megnyitáskor sikerült teljes kihasználtságot elérni, és tudatos bérleti kiválasztással minőségi kínálatot kialakítani.

Elmondása szerint a működés során kulcsfontosságú felismerés volt, hogy a helyi termelők önmagukban nem biztosítanak elegendő és stabil kínálatot. A fordulópontot az „En kosaram” termelői közösséggel való együttműködés jelentette, amely széles és kiszámítható termékkínálatot hozott a piacra. Ennek hatására a kezdetben alkalmászerűen működő piac fokozatosan rendszeressé vált, alkalmazkodva a vásárlói igényekhez.

A piac fejlesztése során tudatos stratégiai irány volt a differenciált kínálat kialakítása, különös tekintettel a termelői különlegességekre, amelyek versenyelőnyt jelenthetnek a környező települések hagyományos piaci mellett. Ezzel párhuzamosan a piac nem csupán kereskedelmi térként, hanem közösségi térként is funkcionálni kezdett: rendszeres programok, rendezvények és kulturális események révén a helyiek számára találkozási ponttá vált.

Molnár Csaba célja egy olyan többfunkciós, folyamatosan fejlődő helyi infrastruktúra kialakítása, amely a gazdasági funkciókon túl közösségépítő szerepet is betölt. A piac működésének hosszú távú fejlesztési irányai között szerepel a szolgáltatások bővítése, új programok indítása, valamint a tér egész éves kihasználtságának javítása.

Az ÉN Kosaram hálózat és a térségi működés

A Szadai Községi Piac működése szorosan kapcsolódik az ÉN Kosaram Vásárlói Közösség hálózatához, amely több településen szervez rendszeres termelői piacokat. A hálózat részeként Órbottyánban is heti rendszerességgel működik termelői piac a Rákóczi Ferenc utca 185. szám alatt, csütörtökönként 16 és 18 óra között, míg Szadán péntekenként ugyanebben az időszámban kerül sor az értékesítésre.

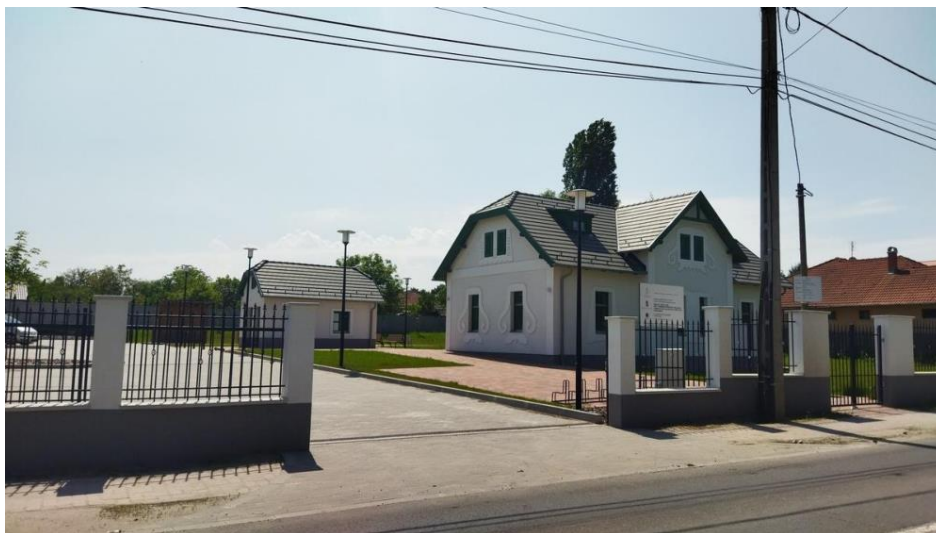
Ez a többhelyszínes működés nem önkormányzati együttműködésen alapul, hanem szervezői és termelői hálózati logikán. Ugyanaz a termelői kör és szervezési struktúra biztosít rendszeres értékesítési lehetőséget mindkét településen. Ennek eredményeként a termelők stabilabb piacot kapnak, hiszen több helyszínen, egymást követő napokon jelenhetnek meg, ami növeli az értékesítési biztonságot és csökkenti a működési kockázatokat.

A térségi jelenlét a modell egyik fontos erőssége. A piac nem izolált települési kezdeményezés, hanem egy regionális szervezési logika része, amely lehetővé teszi a kapacitások hatékonyabb kihasználását. Ez különösen fontos a kisebb termelők számára, akik így szélesebb fogyasztói bázishoz jutnak anélkül, hogy nagyobb logisztikai terhet kellene vállalniuk.

Működési modell és szakmai alapelvek

A Szadai Községi Piac működése a rövid ellátási lánc elveire épül. A termelők saját maguk által előállított termékeket kínálnak, így a közvetítői lánc lerövidül, a bevétel nagyobb arányban marad a helyi gazdaságban, és közvetlen kapcsolat alakul ki a termelők és a fogyasztók között. A kínálat sokszínű, ami lehetővé teszi, hogy a piac ne csupán alkalmi vásárlási helyszín legyen, hanem rendszeres beszerzési ponttá váljon a település lakói számára.

A piac működése szervezett keretek között zajlik, piacfelügyeleti koordinációval. A rendszeres nyitvatartás és a strukturált működés kiszámíthatóságot biztosít mind a termelők, mind a vásárlók számára. Ez a stabilitás különösen fontos a helyi termelők szempontjából, akik számára a piac nem egyszeri értékesítési lehetőséget, hanem folyamatos jelenlétet és visszatérő vásárlói kört jelent. A térségi jelenlét – Szada és Órbottyán párhuzamos működése – tovább erősíti ezt a stabilitást.

Órbottyáni Termelői Piac helyszíne (forrás: <https://0627.hu/2023/05/junius-6-annyit-az-orbottyani-termeloi-piac/>)

Közösségi funkció és társadalmi hatás

A Szadai Községi Piac és az Órbottyáni Termelői Piac működése is túlmutat a klasszikus piaci funkción. A tér nemcsak árucseré helyszíne, hanem rendszeres találkozási pont is a település lakói számára. A személyes jelenlét, a közvetlen kommunikáció és az informális kapcsolódások erősítik a helyi társadalmi kohéziót. A piac ilyen értelemben a települési közösségi infrastruktúra részévé vált.

Szada esetében az önkormányzati háttér ebben a dimenzióban is fontos szerepet játszik. A piac integrálása a települési közösségi életbe lehetővé teszi, hogy a gazdasági és társadalmi funkciók egymást erősítsék. A közösségi események, a rendszeres jelenlét és a szervezett működés együttesen járulnak hozzá ahhoz, hogy a piac a helyi identitás egyik meghatározó elemévé váljon.

Szadai Községi Piac plakátja (forrás: <https://www.facebook.com/Szadapiac>)

Gazdasági stabilitás és fenntarthatóság

Gazdasági szempontból a Szadai Községi Piac stabil értékesítési csatornát biztosít a kistermelők számára. A közvetlen értékesítés csökkenti a szállítási és közvetítói költségeket, miközben átláthatóbbá teszi a termékek eredetét a vásárlók számára. A helyben történő értékesítés hozzájárul a településen belül maradó jövedelem növeléséhez, ami hosszabb távon a helyi gazdaság erősödését támogatja.

A fenntarthatóság alapja az, hogy a piac működése valós helyi igényekre épül, és rendszeres, kiszámítható formában szolgálja ki a lakosságot. Az önkormányzati keretrendszer biztosítja a folytonosságot, a működési szabályozottságot és a szervezeti stabilitást, ami csökkenti a megszűnés vagy leépülés kockázatát.

A jó gyakorlat indokoltága

A Szadai Községi Piac és az Órbottyánhoz kapcsolódó térségi működés együttesen olyan modellt mutat be, amely több szinten is adaptálható. Az önkormányzati stabilitás és a hálózati szervezés kombinációja egyensúlyt teremt az intézményi biztonság és a termelői rugalmasság között. A több településen jelenlévő rendszer növeli a gazdasági stabilitást, miközben megőrzi a helyi jellegét.

A modell bizonyítja, hogy egy önkormányzati háttérrel rendelkező, de hálózati logikában működő termelői piac képes hosszú távon fenntartható, gazdaságilag életképes és társadalmilag hasznos struktúrát létrehozni. Ez az intézményi és térségi kettősség teszi a Szadai Községi Piacot – Órbottyán kapcsolódásával együtt – jó gyakorlatként értelmezhető példává.

A Szadai Községi Piac jó gyakorlatként azért tekinthető kiemelkedőnek, mert sikeresen ötvözi az intézményi stabilitást a közösségi működéssel. Az önkormányzati háttér nem helyettesíti a termelői és közösségi részvételt, hanem megerősíti annak kereteit. Ez a modell különösen releváns azon települések számára, ahol a helyi gazdaság fejlesztése és a közösségi terek megerősítése egyszerre cél.

A piac működése bizonyítja, hogy megfelelő intézményi támogatással, ugyanakkor a termelők aktív részvételére építve olyan fenntartható struktúra alakítható ki, amely gazdasági, társadalmi és közösségi szinten egyaránt értéket teremt. Ez a kiegyensúlyozott, stabil és adaptálható működési modell indokolja a Szadai Községi Piac jó gyakorlatként való bemutatását.

A piacok egyik kulcstényezője a hiteles szereplők jelenléte, akik személyes példájukkal képviselik a helyi értékeket. A termelők nemcsak árusítanak, hanem tudást is közvetítenek. Jelentős a személyes párbeszéd a vásárlókkal, tapasztalatcsere a termelők között, informális tanulási folyamatok, termékbemutatók és kóstolók. Ez a tudásmegosztás hozzájárul a fogyasztói szemléletformáláshoz és a helyi élelmiszerkultúra erősítéséhez, ahhoz, hogy a termelői piacok nagyobb hangsúlyt kapjanak a fogyasztói döntésekben, szükséges, hogy legalább hetente elérhetőek legyenek, érdemes lehet bővíteni az értékesíthető termékek körét, mint a példa mutatja akár kulturális programokkal, színesíteni a hangulatot, így akár családi programként is működhetne egy hétfégi bevásárlás a helyi termelői piacon.

Az Őrbottyáni Termelői Piac árusa (forrás: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61566751342383>)

Összegzés és végkövetkeztetések

Célszerű támogatni a termelőket minimális marketing és üzletvezetési ismeretek megszerzésében, ami nagyban segítené azt, hogy más, esetleg modern értékesítési csatornák használatában is kipróbálják magukat. Jellemzően a működés nem arctalan struktúrára épül, hanem olyan szervezőkre, termelőkre és önkéntesekre, akik saját tapasztalataikon keresztül képviselik a modellt. Együttal hozzájárul a helyi gazdaság élénkítéséhez, erősíti a lokális közösségi kohéziót, támogatja a fenntartható területfejlesztési célokat, adaptálható modellként szolgál más települések számára. A Szadai Községi Piac olyan települési kezdeményezés, amely jól szemlélteti, miként válhat egy kisléptékű, rendszeres helyi piac a helyi gazdaságfejlesztés, a közösségépítés és a fenntartható területfejlesztés hatékony eszközévé. A piac működése több szempontból is mintaként szolgálhat más települések számára, különösen az agglomerációs és kisvárosi térségekben.

Elérhetőség:

Szadai Községi Piac

Honlap: <https://www.facebook.com/Szadapiac>

Cím: 2111 Szada, Ősz utca 4.

Kapcsolat: Molnár Csaba +36 30 134 4623; piac@szada.hu

Őrbottyáni Termelői Piac

Honlap: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61566751342383>

Cím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi Ferenc utca 185.

Kapcsolat: Csancsár Erika +36 20 4143094

Forrás:

<https://azenkosaram.hu/>

<https://www.facebook.com/Szadapiac/posts/862451812795772/>

<https://szada.hu/hirek/nemcsak-piac-kozossegi-ter-is>

<https://szada.hu/hirek/tobbet-tudnak-kinalni-egy-egyszeru-piacnal> -Interjú Molnár Csabával

https://www.facebook.com/szimplahaztajpiac/about_contact_and_basic_info?locale=hu_HU

<https://kornyeztudatoselet.hu/minden-ami-bio/biopiack/>

<https://www.instagram.com/szimplapiac/>

<https://szimpla.hu/>

TEKOSARAD.HU, mint jó gyakorlat

Bevezetés – miért lényegesek a kosárközösségek?

Napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a hagyományos, globális ellátási rendszerek alternatívái, amelyek kevésbé kiszolgáltatottak a turbulens geopolitikai folyamatoknak (járványok, háborúk könnyen megzavarják, megakasztják, rövidebb, néha hosszabb ideig fölfüggesztik az ellátási láncok működését – amely problémákkal a közelmúltban több módon is szembesülhettünk), környezetbarátok és fenntarthatóak.

A rövid ellátási láncok (REL) nem igényelnek hosszú és költséges, környezetszennyező szállítást, vagy akár számos közvetítőt. A közelség és személyesség bizalmi kapcsolat kiépülését teszi lehetővé termelő és fogyasztó között, ami erősíti a helyi gazdaságot és növeli az élelmiszerek eredetének átláthatóságát.

Az ipari élelmiszer-termelés lényege, hogy viszonylag kis termelői területen, nagy tömegű, uniformizált árut állítson elő. Fő kritérium a szállíthatóság, a polcállóság, a nagy méret (darabosság) és az élénk színek. Ezek a tulajdonságok magas műtrágya adagokkal, intenzív vegyszer használattal, különleges választékkal érhetők el, míg a fogyasztók egészségének lényeges beltartalom, vitaminok, egyéb antioxidánsok, íz- és aroma anyagok általában a háttérbe szorulnak.

Emellett a fizikális piacok a mai rohanó és technológia által meghatározott világban sokak számára elérhetetlenek: vannak, akik mozgásszervi panaszokkal küzdenek, esetleg nincs autójuk vagy gyerekekkel nem tudják megoldani. Másoknak az időpont nem megfelelő, pedig egyébként szívesen vásárolnának a helyi termelőktől jó minőségű élelmiszert, akár nagyobb mennyiségben is. Vásárlónak és termelőnek is kényelmesebb, ha az időjárás nem játszik szerepet az értékesítési folyamatban.

Hegy Balázs, a TEKOSARAD.HU üzemeltetője szerint a jövő az információs technológiáé, az internet- és telefonhasználat terjedésével, érett technológiává válásával (a mai 30-as korosztállyal kezdődően) ez az elérési mód lesz a piacvezető.

Ebben a szövegkörnyezetben figyelemre méltó a TEKOSARAD.HU jógyakorlata, amely elősegíti a kisléptékű, helyi termelés (ipari monokultúrával szembeni) versenybelépését és a mai korszerű technológiai fejlődés szintjére emeli azt.

A TEKOSARAD.HU nem egy webshop, hanem egy egyedileg fejlesztett rendeléskezelő és kiszállítás-támogató rendszer. Egy olyan online termelői piactér, amely közvetlenül kapcsolja össze a vásárlót a termelővel, lehetővé téve a vásárló számára, hogy házhozszállítással közvetlenül a termelőtől vásároljon jó minőségű terméket. Közvetítő, kereskedő nélkül versenyképesen - előállítási költségen, praktikusan a legolcsóbban jut hozzá a magas minőségű helyi termékekhez, amelyeknek nem kell beutazniuk a fél világot. A helyi piacok, termelőket összefogó közösségek mellett, az online termelői piactér is támogatja a rövid ellátási lánc kialakítását.

A TEKOSARAD.HU logója (forrás: www.tekosarad.hu)

A TEKOSARAD a vásárló szemszögéből

Jelenleg a TEKOSARAD.HU rendszere széles termékpalettával, így magas minőségű – ezt a piactér csapata garantálja – zöldséggel, tejtermékekkel, hússal és pékárukkal is várja vásárlóit.

Kiemelésre méltó a feltaláló saját ötlete, ez az országosan egyedi rendszer egyedi különlegessége, miszerint a vásárló irányítószáma alapján az adott területnek megfelelő, adott körzetben legközelebb elérhető termékek és termelők jelennek meg elsőként a lehetőségek között. A termékek – ahogy ez más REL elemeknél hasonlóan működik –, egyaránt kereshetőek termék kategóriánként és termelői nevek alapján, mivel így szélesebb kínálattal ismerkedhet meg és jobban informált döntést hozhat a vásárló.

Mivel a vásárlók közvetlenül a termelőknek adják le rendelésüket (ezért létezik a rendeléskezelő és kiszállítás-támogató szoftver), csak annak a termékét látják és tudják megrendelni, ahova a termelő kiszállítást vállal. Házhoz- és átadó pontra szállításra egyaránt lehetséges rendelést leadni, mindkettő ingyenes. A rendszer a megrendelésről visszaigazoló emailt küld, továbbá egy emlékeztetőt a kiszállítás előtt hat órával. A termelő a megrendelő által választott módon leszállítja a kívánt árut, az átláthatóság kedvéért a rendelés átvételekor kell csak fizetni. A korszerű pénzforgalmi szokásoknak megfelelően természetesen bankkártyával is rendezhető az ügylet.

Hegy Balázs elmondta, hogy a gyakorlatban úgy tapasztalja, hogy az elképzelése mindezidáig mérsékelt sikerű a vásárlók körében is. Ennek okát abban látja, hogy a helyi termékeket kereső vásárlók jelentős része nem az online részben mozog az élelmiszer és kézműves termékek beszerzése során, hanem kifejezetten a személyes kapcsolatot, találkozást, fizikai megtapasztalást és élményt keresi. A potenciális vásárlók egy jelentős része olyan korosztályhoz tartozik, akik számára nem természetes egy ilyen informatikai rendszer, alkalmazások, okostelefonok használata. Ennek orvoslására bevezető, ismertető képzést, oktatást javasolna továbblépésként.

A TEKOSARAD.HU honlap részlete (forrás: www.tekosarad.hu)

A TEKOSARAD a termelő szemszögéből, az oldal működése

A TEKOSARAD.HU a termelő számára lehetővé teszi, hogy viszonteladók és futárszolgálat költsége nélkül, közvetlenül a vásárlónak tudjon, méltányos áron kb. 40 km-es körben értékesíteni. A legtöbb termelő azért adja föl a gazdálkodást, mert vagy nem kap méltányos árat termékéért, vagy nem tudja eladni azt, mivel nem tudja összeegyeztetni a termelést és az értékesítést. Egyedül felépíteni egy több ezer fős online vásárlói kört sok idő és még több pénz.

A TEKOSARAD.HU-nál egyenként a termelők egy Facebook csoportban közösen hirdetnek és ebbe a közös csoportba hívják meg a törzsvásárlókat, így viszonylag gyorsan fel lehet építeni egy több ezer fős törzsvásárlói kört. A TEKOSARAD.HU-t az üzemeltetők folyamatosan aktívan reklámozzák, hirdetik, így az elérése kiváló. A különböző, de azonos kategóriájú termelői áruk segítik egymás láthatóságát, megismerését, fölkelik a vásárló érdeklődését. A hamarosan megjelenő 3.0-s verzió már képes lesz arra, hogy a forgalmazott, kínált termékek közvetlenül google keresőmotorjában is megjelenhessenek.

A termelő heti ciklusokban nyithat piacot és a kiszállítás idejét, piaczáras időpontját is meghatározhatja, célszoftverrel optimalizálhatja az esedékes házhozszállítások útvonalát, ezzel összegészében optimalizálva magát az értékesítést is, minimalizálva a veszteségeket, üres időt és fölösleges kiszállást.

Átadó pontra történő előrendelés esetén a termelő csökkentheti az el nem adott termékek után megjelenő veszteségeit, ahol rendelkezésre állnak a működéshez szükséges kiszolgáló létesítmények (hűtő, tárolóhely, raktár), ill. a tiszta és rendezett körülmények biztosítása érdekében minden termelőnek külön önálló, saját tárolási lehetősége van.

A regisztráció és a termékek felvitele nagyjából 2 órát vesz igénybe, utána a rendszer teljesen automatikusan működik. Hetente annyi vele az elfoglaltság, hogy figyelni kell a rendeléseket és ellenőrizni a készletet. A hetente, napi rendszerességgel érkező megrendelések időben kisimítják a bevételt, így az nem annyira ciklikus, hektikus vagy kiszámíthatatlan – jobban tervezhető a termelő számára.

A felhasználó számára külön fejlesztett applikációból telefonról is elérhetőek, letölthetőek a rendelési információk. A rendelésvétel ma minden termelőnek ingyenes, a várakozások szerint a rendszer országos népszerűvé válása után képes lesz fenntartani (egy 6 hónapos ingyenes, bevezető időszakot követően) a leadott rendelések bruttó forgalma után megállapított, viszonylag alacsony havi 5% kiszámlázott költséget.

Hegyi Balázs a gyakorlatban tapasztalt árnyoldalakról is beszélt. Elképzeléséhez és az általa felkeresett potenciális termelők köréhez képest jóval szűkebb csoportot sikerült a rendszerébe becsábítania, ezáltal a termelőkön keresztül reklám, marketing tevékenység is jóval kisebb határfokon üzemel, mint azzal eredetileg számolt.

Hegyi Balázs, a TEKOSARAD.HU megálmodója (Forrás: <https://www.facebook.com/balazs.hegyi.100/photos>)

Hiteles személy – Hegyi Balázs

A hosszúhetényi születésű gazdasági informatikus nyolc évet dolgozott az Egyesült Királyságban, mígnem a honvágy, családalapítás és a föld, mezőgazdaság szeretete hazahúzta. Gyermekkori élményeinek, emlékeinek hatására Hosszúhetényben telepedett le, épített családi házat és vágott bele a mikrozöldek termesztésébe.

Megélhetését ebből a tevékenységből teremti meg, kialakult vevőköre a kapacitásai felső határán tartja a termelést. Értékesít magánszemélyeknek, éttermeknek, cégeknek is. Feleségét mesébe illő módon a piacon ismerte meg, most első gyermeküket várják. A jövőben mindketten a mikroöklös termesztési ágazatban szeretnének dolgozni, együttműködni. Ideje jelentős részét a mikroöklös termesztés köti le, azonban hitvallásához méltóan mindig szán időt arra, hogy rá tudjon csodálkozni a természet szépségére, a varázslatos Zengő és Hármashegy ölelte festői tájra, legyen ideje a macska megsimogatására. Éppen ezért nem szeretne tovább növekedni, hiába lenne rá piaci igény. További munkavállalók felvételét sem szeretné, számára ez egy élhető, szorgalommal teli, ugyanakkor boldog élet.

A TEKOSARAD.HU-t saját pénzéből, mintegy hobbiként fejleszti számára egy ezzel foglalkozó cég, mert meggyőződése, hogy ez az értékesítési mód lesz a jövő – szó szerint és átvitt értelemben is a piac vezetője. Igényes, elkötelezett úttörőként a rendszert, a szoftvert a tapasztalatok, megfigyelések és visszajelzések alapján újra és újra megvizsgálja, kiértékeli a profi céggel. A minőségi hozzáállásból fakadó ötleteket és megoldásokat aztán ismét leprogramozzák, beépítik. Balázs a szoftver 3. verziójának megszületését izgatottsággal, bizakodó várakozással, a közeljövőben várja. „Gyermekeit” szeretné ő maga kézben tartani és tovább kísérni egy lehetségesnek tartott, igazi siker felé, de ha nagyon jó piaci ajánlatot kapna, akkor megfontolná az egész rendszer értékesítését.

A TEKOSARAD.HU magánkezdemenyyezés, fenntartója Hegyi Balázs magánszemély.

Elérhetőség:

Honlap: <https://tekosarad.hu/>

Cím: 7694 Hosszúhetény, Béke utca 36. Hegyi kert

Kapcsolat: Hegyi Balázs +36 70 240 0663, info@tekosarad.hu

Forrás

Személyes interjú

Hegyi Balázs facebook közösségi oldala

<https://tekosarad.hu/>

tekosarad.hu a facebook-on

TEKOSARAD.HU a youtube-on

Kosárközösségek működésének közös elemei és átadható gyakorlati tapasztalatai

A vizsgált jó gyakorlatok alapján a kosárközösségek és helyi termelői piacok működésének legfontosabb, általánosan megjelenő eleme a termelők és fogyasztók közötti közvetlen kapcsolat megteremtése. Ez a kapcsolat nem csupán értékesítési csatornát jelent, hanem bizalmon alapuló együttműködést, amely növeli az élelmiszerek eredetének átláthatóságát, és lehetőséget biztosít a vásárlók számára, hogy informált döntéseket hozzanak.

A működési modellek túlnyomó többsége előrendeléses rendszerre épül, amelyben a vásárlók online felületen adják le rendeléseiket, majd meghatározott időpontban személyesen veszik át azokat. Ez a rendszer lehetővé teszi, hogy a termelők előre lássák a keresletet, csökkentsék a felesleges termelést és az élelmiszer-pazarlást, miközben a logisztikai folyamatok is tervezhetővé válnak.

A közösségi jelleg minden esetben meghatározó: a működés alapja az önkéntesség, az aktív részvétel és a közös értékteremtés. A vásárlók és termelők nem elkülönült szereplők, hanem egy közös rendszer résztvevői, amelyben a személyes jelenlét és a rendszeres találkozások erősítik a bizalmat és a közösségi kohéziót.

Szintén általános elem az átlátható működés és a világos értékalapok jelenléte. A közösségek tudatosan törekednek arra, hogy működésük, árképzésük és szervezeti folyamataik követhetők legyenek, valamint előnyben részesítik a helyi, jellemzően szűk földrajzi körzetből származó termékeket.

A stabil működéshez minden esetben szükséges valamilyen szervezeti háttér – jellemzően civil szervezet vagy önkormányzati támogatás –, amely biztosítja a jogi, logisztikai és működési kereteket. Ez a háttér növeli a fenntarthatóságot, miközben a közösségi jelleg megmarad.

További közös elem a tudásmegosztás és szemléletformálás szerepe: a kosárközösségek nemcsak értékesítési rendszerek, hanem tanulási terek is, amelyek hozzájárulnak a fenntartható fogyasztás és a környezettudatos gondolkodás terjedéséhez.

Összességében a jó gyakorlatok azt mutatják, hogy a kosárközösségek sikerének alapja a bizalom, az átláthatóság, a közösségi részvétel és az előre tervezhető működés kombinációja, amely egyszerre biztosít gazdasági életképességet, társadalmi hasznosságot és környezeti fenntarthatóságot.